

JULIUS MÄGISTE • SETO SÖNASTIK

JULIUS MÄGISTE

SETO SÕNASTIK

Toimõndanu Mariko Faster

Võro 2007

Toimõndanu Mariko Faster

Makett: Jan Rahman

Kaasõpilt: Aapo Ilves

Nõvvo anniq: Marju Mikiver (Mägiste), Janne Saarikivi, Karl Pajusalu

Trükk: Bookmill

Aituma, Setomaa riiklik kultuuriprogramm 2006–2009.

ISBN 978-9985-9640-3-3

ISSN 1406-2534

SAATEKS

Julius Mägiste (19.12.1900–11.03.1978) on keeleteadlane, kelle laiahaardeliste keeleteaduslike huvide hulka on kindlalt kuulunud ka setu keele uurimine. Aastail 1932–1944 töötas Mägiste Tartu ülikoolis läänemeresoome keelte professorina, erakorralise professorina juba alates 1929. aastast. 1930. aastatesse (1930–1939) mahuvad ka tema uurimisreisid setude juurde ja setu keeleainese kogumine. Mägiste arvas, et setude vanapärase keelepruuk võiks lisada midagi olulist ka läänemeresoome keelte võrdlevasse uurimisse. Teda huvitasid eelkõige setu häälikulugu, vormiõpetus, sõnavara ja murdepiirid, ta talletas mitmekesise sisuga jutustusi.

Julius Mägiste kogutud setu sõnavara kopeeriti 1940. aastal Eesti Keele Arhiivi jaoks, mille materjalid on tänapäeval hoiul Eesti Keele Instituudis. 1944. aastal oli aga Mägiste sunnitud Eestist põgenema ja põhiline osa tema setu keeleainest läks sõjakeerises Saksamaal kaduma. Õnnekombel säilinud häälikuloolised märkmed ja viimasel 1939. aasta suvel Meremäe kanti tehtud kogumismatka üleskirjutused on avaldatud Soome-Ugri Seltsi toimetiste sarjas raamatus “Setukaistekstejä” (SUST 159, Helsinki 1977).

Raamatu “Setukaistekstejä” juurde oleks pidanud kuuluma ka väike umbes 800 märksõnaga sõnastik, mille Julius Mägiste oli koostanud. Juhtus aga nii, et sõnastik jäi koos tekstidega trükkimata. Pärast Mägiste surma kingiti tema käsikirjaline pärand 1980. aastal Soome-Ugri Seltsile Helsingis. Mitmed inimesed, kes olid käsikirjaga tuttavad, leidsid, et see oleks väärt avaldada. Nii jõudiski käsikiri 2003. aastal tollase Helsingi ülikooli eesti keele külalisprofessori, praeguse Tartu ülikooli eesti keele ajaloo ja murrete professori ning Võru instituudi teadusnõukogu liikme Karl Pajusalu kätte, kelle kaudu jõudis käsikirja koopia Tartu ülikooli ja Võru instituuti. Selle põhjal valmis 2005. aastal Katrin Markovi bakalaureusetöö, mis on ühtlasi selle raamatu valmimisele kaasa aidanud. Kolmkümmend aastat hiljem kui oleks tegelikult pidanud, ilmub Julius Mägiste “Seto sõnastik” Võru instituudi toimetiste sarja 19. numbrina. Niimoodi ongi ring täis saanud – Mägiste üleskirjutused on peaaegu sealsamas kandis tagasi, kust need omal ajal üles kirjutati.

“Setu sõnastik” ei ole sõnaraamat tavapärases mõttes. See võib küll aidata tõlkijat või õppijat, kuid keele süstemaatiliseks omandamiseks pole see mõeldud. Siit ei leia käänd- ja tüüpkonde ning paljud isegi tavalised sõnad on välja jäänud. Sõnastik on olemuselt ikkagi keeleteaduslike tähelepanekute kogu, millest on kasu kõigepealt sügavama keelehuviga lugejatel ning soome-ugri keelte uurijatel võrdlusmaterjalina. Mägiste on sõnastiku koostanud ilmselt nendest sõnadest ja sõnavormidest, mis on talle tundunud huvitavad läänemeresoome keelte kontekstis.

Praegusel kujul on sõnastik kolmkeelne: märksõnad on setukeelsed, Mägiste on andnud tähendused soome keeles, Katrin Markov on lisanud eestikeelsed tõlked (esitatakse nurksulgudes). Lisaks on märksõna kirjutatud foneetilises transkriptsioonis. Nii Mägiste käsikirja kui ka selle elektroonilisse versiooni sattunud ebatäpsusi ja ebajärjekindlust on toimetaja proovinud parandada. Tõlkeid soome keelde on täpsustatud Janne Saarikivi abiga. Märksõnades on larüngaalklusiili märgitud *q*-ga. Mitmel korral viitab Mägiste tekstile number 101 (*ks. tekstiä n: o 101*), mis võis olla tema kaduma läinud käsikirjas, sest raamatus “Setukaistekstejä” ei leidu nii palju jutte.

Mägiste ise on sõnastiku märksõnad pannud küll tähestikulisse järjekorda, kuid foneetilist transkriptsiooni ja soome tähestikku aluseks võttes. Niiviisi asuvad originaalkäsikirjas kõik esisilbis pikka vokaali sisaldavad sõnad kohe lühikese vokaaliga sõnade järel. Mõnikord on näiteks toodud terve lause, aga märksõnaks on valitud üks sõna sellest, mis ei pruugi olla lause alguses. Selles raamatus on toimetaja arusaadavuse ja selguse huvides lisanud märksõnad harilikus kirjas ja pannud need eesti tähestiku järjekorda. See peaks hõlbustama sõnastiku kasutamist. *ma-* ja *da-*infinitiivi ning nominatiivi vormid on ümber tõstetud kohe märksõna järele, kui võimalik, ning teised vormid nende järele. Vene sõnad on tõlgitud ka eesti keelde.

Head tutvumist vanapärase setu keelega!

Mariko FASTER

21. põimukuul 2007 Võrus

a

a ‘mutta’ < ven. *a*

a_no ‘mutta (nyt)’ [aga (nüüd)]

a_nGu, a_gù ‘mutta kun, mutta jos, entä jos, kenties’ [aga kui, võib-olla, ehk]

aamat ~ aamõt

āmēt ‘virka, toimi’ [amet, töö]

āmāttehe ‘virkaan, paikkaan(sa)’ [ametisse, tööle]

āmēd’i_bāl ‘virassa, toimessa’ [ametis, töös]

aastak

āšta/k ‘vuosi, “aastaika”’ [aasta]

-Goldę ‘vuosittain, joka vuosi’ [igal aastal]

ūt̃t̃ē āštaga ‘yhtenä vuonna’ [ühel aastal]

ā·štaga va·nà ‘vuoden vanha, yksivuotias’ [aasta vana, ühe-aastane]

ā·štaga o·īsa ‘koko vuoden’ [kogu aasta]

ā·šta/kka ‘vuotta’ [aastat]

-kka ‘vuotena’ [aastal]

ko·lmeņi ā·štagaņi ‘kolmeen vuoteen saakka, kolme vuotta läpeensä’ [kolme aastani]

ago

a·Gò ‘aamusarastus, koivalo’ [agu]

à·o_bōlē ‘päin, kohti aamusarastusta’ [ao poole]

aig

aig ‘aika’ [aeg]

àõʔ ‘ajat’ [ajad]

tūst àost ‘siitä (ajasta) asti, lähtien’ [sellest ajast (saati)]

ajama

infin. *aijãʔ* ‘ajaa; käskeä’ [ajada, käskida]

ai̇, ai, a'ij̇ ‘ajoi (hevosen); käski’ [ajas (hobust)]
aiʔ ‘ajoiivat’ [(nad) ajasid]
a-i̇mi ... vällä ‘ajoiimme ulos, pois; käskimme muuttamaan pois’
[ajasime välja, ära]
a-ǵʔ ... kokko ‘käske, “aja” kokoontumaan’ [käse koguneda, aja kokku]

aks

aks̄ ks. *iks̄*

alah

a-lah ‘alla’ (iness.) [all(pool)]

alaq

a-là ‘alle’ [alla] < **alan*

andma

aŋǵǵ̄, aŋǵǵ̄ʔ ‘antakoon, -koot’ [(ta, nad) andku]

ańegdot

ańegdot̄ ‘anekdootti, kasku’ < ven. *анекдом* [anekdoot]

annõpäiv

a-ńņepävä ‘Annanpäivänä’ [annepäeval]

arq

arʔ, ar̄, ar̄r, ärʔ, är̄ jne. ‘pois; älä’ [ära]

är̄ä ‘älä’ < kirjavir.

är ... tul̄G_u-iʔ ‘älkää tulko’ [ärgu tulgu]

är̄r_ül̄Dä ‘sanoa, sanellä’ [ära öelda, ette öelda]

arvo saama

ei sâ ... ar̄vu ‘en (et, ei jne.) ymmärrä’ [(mina, sina jne) ei saa aru]

ma- sai ar̄vu ‘minä ymmärsin, oivalsin’ [mina sain aru, mõistsin]

asunõ

azunə ‘rikkainen’ [prügine, prahine]

edimält

e·Dimält ‘ensiksi; aluksi’ [esiteks, kõigepealt]

eeder

nominat. *ēdēr* [eeter]

ēdēriḡa ‘hokmannilla, eetterillä’ [eetriga]

eelä(q)

ēl/ä, -äʔ ‘eilen’ [eile]

Eerusalem

ērusaleme ‘Jeruusalemin’ [Jeruusalemma]

egi ~ õgi

eḡi ‘joki’ [jõgi]

e·kkē ‘jokeen’ [jõkke]

eḡkē·pittEH ~ jeḡkē·p_H ‘pitkin jokea, joella’ [mööda jõge]

ei

eì, eḡi jne. ‘en, ei, et jne.’ [(mina, tema, sina jne) ei]

o·lē·eḡi ... eiʔ ‘ei ole’ [ei ole]

o·lē·eḡiʔ i·nāp·eḡiʔ ‘ei ole enää (lisää, jatkoa)’ [ei ole enam]

tunneḡ e·i ‘ei tunne’ [ei tunne]

tī·i·ʔ ‘ei tee’ [ei tee]

mi·ḡG·u·i ‘älköön menkö, älä mene’ [ärgu mingu, ära mine]

mi·ḡGU·i ‘älkää menkö’ [ärge minge]

la·sku·i ... si·sše ‘älkää päästakö sisään’ [ärge laske sisse]

ü·lGU·u·i ‘älä sano’ [ära ütle, ära räägi]

lī·GU·u·i ‘en liiku’ [ei liigu]

u·zu_u·i ‘en (et, ei jne.) usko’ [(mina, sina jne) ei usu]
tī·ijä_i ma, tīij_ä·i ... ma ‘(minä) en tiedä’ [mina ei tea]
e·ijē[?] = eì (korostettuna) [(rõhutatult)]

eläjärung

e·läjä ru·ñGēGǎ[?] ‘naudan-, karjankuljetusjunilla, -junissa’
[loomarongidega, -rongides], nominat. *e. ru·ñG* [rong]

eräle

lä'tsi erǎle ‘erosivat isätalostaan (eroittaen siitä maaosuutensa)’
[läksid lahku isatalust (eraldades sellest maatüki)]

es

o·le_ē_s, ole_ē_s ‘ei ollut’ [ei olnud]

la·ze_ē_s mi[?] ‘emme “laskeneet”, antaneet, päästäneet’ [me ei lasknud, andnud]

jo·vva a·s ū·ttǎ[?] a·s ‘ei jaksanut, voinut odottaa’ [ei jõudnud oodata]
võ·ttǎ[?] a·s, võ:ttǎ_a·s ‘ei (en, et jne.) ottanut’ [(mina, sina jne) ei võtnud]

sâ·_as, sâ·_a·s ‘ei voinut’ [ei saanud]

ēss_olek_ka a·s ‘ei ollut myöskään’ [ei olnud ka]

la·stà a·s ‘ei annettu, ei päästetty’ [ei lastud, ei antud]

kū·lekk' i·s ‘ei (en, et jne.) kuullutkaan’ [(mina, sina jne) ei kuulnudki]

olekk' i·s ‘ei ollutkaan’ [ei olnudki]

o·le_ē_s la'si i·s ‘ei ollut lapsia’ [ei olnud lapsi]

võ·ij i·s ‘ei (en, et jne.) voinut’ [(mina, sina jne) ei võinud]

jää·kk' i·s ‘ei jäänytkään’ [ei jäänudki]

ma[?] võtñuGI i·s ‘en olisi ottanutkaan’ [ma ei oleks võtnudki]

ē_s sâ... ko·kko_o·s ‘ei tavannut, kohdannut’ [ei kohtunud, ei saanud kokku]

pu·ttù u·s ‘ei sattunut’ [ei sattunud, ei tabanud]

tū·_u·s ‘ei tuonut’ [ei toonud]

sâ_ä_s̄s̄ azeṅD ‘ei sijannut vuodetta’ [ei seadnud magamisaset korda]
lâ_ä_s̄ ‘ei (en, et jne.) mennyt’ [(mina, sina jne) ei läinud]
jâ_ä_s̄ ‘ei jäänyt’ [ei jäänud]
tü_llü_üs̄ ‘ei... riitaa’ [tüli ei ... (olnud, tulnud vms)]

eś

kui ti_mâ e_s̄ ka_kkàsnu mu_lGù ‘jos se ei itse(stään) olisi puhjennut, auennut (paise, olisi “katkaissut reiän”)’ [kui ta ise oleks lõhkenud, lahti läinud (paise), oleks tõmmanud augu sisse]

esiq

esI[?] ‘itse; erikseen, itsekseen’ [ise; omaette]
e_z_öllI ‘itse olin, i. olivat’ [ise olin, (nad) ise olid]
ešk'i ‘itsekin (jo) [isegi (ju)]¹

esä

e_zä ‘isa’ [isa]
e_zèle ‘isälle’ [isale] run.

esäpala

e_zäBaḷà ‘isäraukka’ [isaraas]

etkui

eṯkui ‘kenties’ [ehk, võibolla]
murt. myös *eḃiGui* < *ei tiijä kui* ‘en tiedä kuinka, miten’ [ei tea, kuidas]

etüs

e_ṯÜs̄ [esik] ks. tekstiä n:o 101.

-ga

_ga ks. *ka*. [kaema]

¹ Sõna *ešk'i* võib tähendada ka *isegi* ‘jopa, veeläpä’. *Toim.*

haardma

hâ·rt' ̣, hârD ‘sieppasi’ [haaras], myös ‘kiiruhti’ [kiirustas]

hais

haizù Jaskmize B̄āl ‘kaasukomppaniassa, -osastossa’
[gaasikompaniis]

halama

halàsi ‘valittivat’ [(nad) kaebasid, kurtsid]

halgahtuma

ha·lGAHT'i 'mî·lDe ‘muistui, johtui mieleen, pälkähti päähän’ [meenus, tuli meelde]

hallus

hallús ‘kipeä’ [valus]

hallõ

ha·ll̄e, hāll̄e ‘surullinen, murheelinen’ [hale, kurb, murelik]

halusahe

ha·lusahe ‘kipeästi’ [valusasti]

halv

ha·l̄v, hāl̄v ‘piru; huono’ [kurivaim, saatan; halb]

hāl̄v e·l̄õ ‘huono, vaikea elämä’ [halb, raske elu]

halõhõhe

ha·lēH̄H̄ēh̄ē ‘surullise/sti, -na’ [haledalt, kurvalt, murelikult]

ha·lēH̄H̄ē/p ‘enemmän sääli; surullisempi’ [haledam, kurvem, murelikum]

-s̄ ‘surulliseksi’ [haledaks, kurvaks, murelikuks]

ks. *hal̄le*

hambanałamiis

ham̄ba na·lā mī·š ‘leikinlaskija, koiranleuka’ [naljamees, irvhammas], yleisvir. *naljahammas*

hamōh

nominat. *hamē_H* [särk]

hamme ‘paidan’ [särgi]

hand

haññā[?] ‘hännät’ [sabad], (yks.) nominat. *hañ/D* [saba], partit. *-da* jne.

hangulinō

ha·ŋgulīst = kō·gulīst

happama

hap̄pàD/a, -ā[?] ‘hapata; olla hylättynä, sivuun heitettyinä’ [hapneda; olla maha jäetud, kõrvale lükatud]

hari

nominat. *harī* [katusehari]

ha·r̄ast ‘katonharjasta’ [katuseharjast]

harinōma

nä olīi ... harīnū[?] är̄ā ‘he (poika ja tyttö) olivat tottuneet toisiinsa’
[nad (poiss ja tüdruk) olid teineteisele omaseks saanud]

hattkutšk

hat̄·ku·tsīkk̄et̄ ‘naaraspentua’ [emast kutsikat]

haug

nominat. *hauḡ* [haug]

hav̄v̄e ōppus̄ ‘hauen opetus, neuvo’ [haugi õpetus]

haukama

infin. *haukka(m)ma* [hammustama]

ha·uga/š ‘haukkasi’ [hammustas]

-t ‘(on) pois haukattu(na)’ [(on) ära hammustatud]

helü

tä·kkü he·lūga ‘oriin äänellä, oriin tapaan’ [täku häälega]

henele

he·nèle = hinèle

herra

he·rräl umà ‘herran oma, herran omistama’ [härä oma]

heränemä

he·rānes ... üles ‘herää’ [ärkab]

hiinläne

he·inläne ‘kiinalainen’ [hiinlane]²

hiitmä / hiitämä

infin. *hiitmä* [viskama, heitma, loopima; *sm* heittää, viskata],

hiitä(m)mä [ennast (kuhugi või mingisse asendisse) heitma; *sm*

heittäytyä]

hi·dī ‘heitin’ [heitsin, viskasin]

hi·peit̃i ‘heitettiin’ [heideti, visati]

hi·tk'ē ‘heittäkää’ [heitke, visake]

hiitäs ‘heittäytyy’ [heidab]

hi·t̃ ‘heitti’ [heitis, viskas]

hi·ttäsE ... magàma ‘paneutuvat maata’ [heidavad magama]

² Näitesõnas ilmneb muutus *ii > ei*, mis on omane lõunapoolsetele Võru ja Setu murrakutele. *Toim.*

hiitümä

hiḍjüs ‘kauhistuu, säikähtää’ [ehmub, heitub]

hiḍtū ä·rʷ ‘kauhistui’ [ehmus]

hillokõitsi

hi·llõkķe·itsi ‘aivaa hiljaa’ [hästi vaikselt]

hindä

hi·nḍä·bõlẽ ‘itseni (-si, -nsä jne.) luokse’ [enda juurde]

hi·nḍäle ‘itselleni (-si, -nsä jne.)’ [endale]

mõ·tlẽs hi·nḍäst ‘ajattelee itsekseen’ [mõtleb endast]

hinele

hi·nele ‘itselleni (-si, -nsä jne.)’ [endale]

hingli

hi·ḥg̃li ‘enkeli(n)’ [ingel, ingli]

hirremõts

hiḗrẽ·mõtsa ‘hirsimetsään’ [(noorde) palgimetsa]

hirs

hi·r̃s ‘hirsi (seinässä)’ [palk (seinas)]

hoitma

infin. *hoitma* [hoidma]

ho·ij̃i ‘hoidin, olin huolissani’ [ma hoidsin]

hokman

hò·kmañ ‘(kartanon) pehtori’, yleisvir. *opman*

hoť

hoť ‘vaikkapa’ [ehkki] < ven. *xomʹ* [kasvõi, isegi]
vî·no hoť ‘viepä(s) vaikka’ [vii aga pealegi]

huikama

infin. *huiGADǎʹ*, *huikkam(m)a* [huigata, huikama]
ma ... huiksi ‘minä huusin’ [mina hõikasin]

hukka

hu·kka mm. ‘rikki’ [katki]

hummog

hu·m̄mòG ‘aamu’ [hommik]
hu·m̄mò/gu, -gu, -gul̄t ‘aamulla’ [hommikul]

hummõn

hu·m̄mẽñ ‘huomenna’ [homme]

huu

hû· ‘tamma(n)’ [mära]

hõel

hõèl, mon. *-a, -ǎʹ* ‘huono, viheliäs’ [halb, vilets]³

hõikama / hõikma

hẽikkas̄ ‘huutaa’ [hõikab]
hẽ·ik̄ ‘huutaa’ [hõigub]⁴
hẽ·iGas̄ ‘huusi’ [hõikas]
hẽ·ikkaz̄ (< *-zẽʹ*) ‘huutavat’ [hõikavad]

³ *hõel* tähendab ka *õel* ‘paha, häijy, ilkeä’. *Toim.*

⁴ Tegemist on kahe erineva verbi vormidega: *hẽikkas̄* on preesensi singulari 3. pöõre verbist *hõikama* ~ *hõigadaq* ‘hüüdma, hõikama’, *sm* ‘huutaa, huikata, luikata’ ja *hẽ·ik̄* on preesensi singulari 3. pöõre verbist *hõikma* ~ *hõikuq* ‘hõikuma’, *sm* ‘huudella, huikkailla, luikkailla’. *Toim.*

hõng

nominat. *hõ̃ŋ̃_G* [hingeõhk]

hõ·ŋ_Gù ‘hengityksen’ [hingeõhu]

hõrõtama

infin. *hõrõt̃ta(m)ma* [kiirgama, sädelema]

a·Gò ... hõ·rõt̃ ‘aamusarastus säteili’ [hommikukoit kiirgas]

hõõlas

nominat. *hõ̃las̃* [rivi]

hõ·õ̃_lahē ‘riviin’ [rivvi, rivisse]

häh!

häh! interj. ‘hyi!’ (vastanmielisyyttä osoittava) [häh (vastumeelsust väljendav)]

häieq

häid'it̃ ke:trama ‘hahtuvia, säkeitä kehäämään’ [heideid ketrama]

häkelüs

hä·k̃kelj̃s̃ ‘pahennus, selkkaus; rettelö’ [pahameel, tüli, riid, pahandus]

hällbämä

infin. *hällb̃ä(m)mä* [halvatuma]

hällb̃ätt̃_{om} ‘on halvattu(na)’ [on halvatud]

hämmämä

hällm̃mä/k̃ku·i ‘älä tee kosteaksi, älä kostuta’ [ära tee niiskeks, ära kasta]

-š̃ ä·r[?] ‘kastoi vedellä kosteaksi, kostutti’ [kastis veega märjaks, niisutas]

hää

hää·no k'ü·l[?] ‘olkoon menneeksi, hyväpä näinkin’ [olgu pealegi]

häädümä

infin. *hâ·Dü(m)mä* [hävima, kaduma]

hâ·Dü ä·rä ‘hävisi, katosi’ [hävis, kadus]

hääh

hää·H interj. (kysymys) [mh? (küsimums)]

hääl

kui lähäp hâ·l ‘jos äänestetään puolesta’ [kui hääletatakse poolt]⁵

häälats

hää·lats ‘avioton lapsi, huoran lapsi (“hävyn-lapsi”)’ [vallaslaps, “häbi-laps”]

höste

hö·ste ‘hyvin’ [hästi]

hөөrätämä

ha·nda hөө·rätte·H ‘hääntää(nsä) heilutellen’ [saba liputades]

hüdsi

nominat. *hü·Dzi* [süsi]

hü·tsi ‘hiiliä, sysiä’ [sütt, pl süsi]

hüä

hüä ‘hyvä’ [hea]

hü·ä sū·reš ‘melko suureksi, suurehkoksi’ [üsna suureks]

hü·äkkene ‘oikein hyvä, aika hyvä’ [väga hea, üsna hea]

iginä

i·Ginä ‘kauan, ikinään (?)’ [kaua, kunagi]

⁵ Lause *kui lähäp hâ·l* on arvatavasti koodivahetus eesti keelele. Setus on tavalisem *helü* ‘hääl’. *Toim.*

ih

i·Ĥ ‘edessä, etupuolella; (hevoset) valjastettuna’ [ees, esiküljes; (hobused) ette rakendatuna]

ikk

nominat. *iĥ* [nutt, itk]

i·ĥkù ‘itkun’ [nutu, itku]

ikma

i·ĥma ‘itkemään’ [nutma]

i·ĥkē, iĥkēʔ ‘itkeä’ [nutta]

i·ĥ ‘itkee’ [nutab]

iĥ ‘itki’ [nuttis]⁶

i·ĥkēi ‘(sinä) itket’ [sina nutad]

iĥkēH ‘itkien’ [nuttes]

i·ĥkʼIʔ ‘(he) itkivät’ [nad nutsid]

i·ĥv/a, -äʔ ‘(he) itkevät’ [nutavad]

run. *i·ĥkēṅs* ‘itke(ne)e’ [(võimalik, et) nutab]

ma ... iĥkʼi ‘minä itkin’ jne. [nutsin]

iks

iĥs ‘toki, -pa, -pä, -hän, -kin, sittenkin’ [ikka, tõesti, -ki, -gi, siiski, ometigi]

pē·ttʼ i·ĥs ‘pidettiinpä’ [peeti ikka]

kü·lbi iĥs ‘kylvin/pä, -kin’ [külvasin ikka]

o·ĥkʼ iĥs ‘olikin, olipa, olihan’ [oligi, oli tõesti, oli ju]

võttʼ i·ĥs ‘ottipa sittenkin’ [võttis ikka]

ma· a·ĥs lā· ‘menenpä, menen sittenkin’ [ma ikka lähen, lähen siiski]

sa· aĥs ‘sinähän, -pä’ [sina ikka]

la·ül· a·ĥs mi ‘laulammehan me’ [laulame ikka]

võ·ttʼ a·ĥs ‘otapa sittenkin, ota vaan’ [võta ikka, võta pealegi]

⁶ Mineviku- ja olevikuvorme eristab harilikult palatalisatsioon: *iĥ* ‘nutab; itkee’, *iĥ* ‘nuttis; itki’. *Toim.*

eks, eks esim. *ti·mä e·ks lä·ts* ‘hänhän, hänpä, hän tosiaankin meni, ulottui’ [tema ikka läks, tema tõesti läks]
ka·ks ‘sittenkin, tietysti myöskin’ (< *ka^o iks*) ~ *-ks* [ka ikka] = *eks*,
pe·kko o·ks o·l ‘olihan Peko, Peko tietenkin oli’ [ikka, Peko muidugi oli]
nū·uks ‘nuopa, nuo tietenkin’ [nood ikka, noodki, nood muidugi]
ki·ä·äks ‘kukapa’ [kes ikka]
si·ñä·ä·ks ‘sinnepä, -hän, sinne tietenkin’ [sinna ikka, sinna muidugi]
kē·dä·ä·ks ‘keitä(n)pä’ [keedan ikka]
ma·lä·ä·ks ‘menenä (sittenkin)’ [ma lähen ikka]

ilmtooldaq

i·m̄ tōldā^o ‘ilman tuota, muuten’ [ilma tolleta, muidu]

ilodu

i·lōdu ‘ruma’ [inetu]
ki·k̄k̄e i·lōttup ‘rumin’ [kõige inetum]

ilosahe

i·lōzahe ‘kauniisti, komeasti’ [ilusasti, korralikult]

ime

i·m̄e ‘äiti’ run. [ema]
-le ‘äidille’ [emale]
i·m̄elatsē^o ‘äidin lapset’ run. [ema lapsed]

imä

i·m̄ä ‘äiti’ [ema]
i·m̄ä e·zä·gä ‘äiti ja isä (yhdessä)’ [ema ja isa (koos), ema isaga]
i·m̄äst ‘äidistä’ [emast]

imäkraav

iṁḁ-kṛāvī ‘valtaojat (maanojituksessa)’ [magistraalkraavid]
 yks. nominat. *-kṛāv* [-kraav]

imäne

i-ṁḁṇe ‘naaras-’ [emane]
 yks. partit. *iṁḁst* [emast]

inne

i-ṁṇè ‘vain; ennen’ [ainult; enne]
ti-i-ṁṇè ‘te vain’ [ainult teie]
i-ṁṇè tu-lḁ ‘ennen (muita) tulemme, palaamme (kotiin)’ [enne (teisi)
 tuleme (koju)]
i-ṁṇè tu-ḁlḁ ‘ennen (muita) palasivat’ [enne (teisi) tulid (nad) tagasi]

inneb

i-ṁṇèB ‘pikemmin; ennemmin’ [ennem(ini), pigem(ini)]

innine

i-ṁṇìné ‘entinen’ [endine]

inäbä

i-ṁḁ/Bä, -Bät, -Bät ‘enemmän, enempää’ [enam, rohkem]

inäbüisi

i-ṁḁbüizi ‘enimmäkseen’ [enamasti]

inäp

iṁḁp ‘enää, enemmän’ [enam]

iskmä

i-sḁke ... hi:nḁ ‘tekeytyi, muuttui, muuttihen’ [muutis (enda),
 muutus]

issäkene

i-ššäkkēne ‘Herra (Jumala)’ [Issake]

iä

iä, iä ‘jää(n)’ [jää]

jaahe

jāhè ‘jäätynyt, kylmä’ [jahe, jahtunud]

jaaheliha

jā-hèlihà ‘(liha)syltyt, -sylvyn, hyytelö(n)’ [sült, süldi]

Jaanikivi

jā-ni kivi ‘Johannes Kastajan kivi’ [Ristija Johannese kivi, Jaanikivi]

Jaanitsasson

jā-ni tšassòn ‘Johannes Kastajan kappeli, tšassovna’ [Ristija Johannese kabel, tsässon, Jaanikabel]

jago

nominat. *jagò* [jagu]

hõ-ppè ja-kkò ‘hopeanlaatuista, hopeata’ [hõbedat]

u-màst ja-ošt ‘omasta suvustaan, sukupiiristään’ [oma soost]

jaoš ‘osaksi, osuudeksi’ [osaks, jaoks]⁷

jahtuma

jā-htum(m)a ‘jäätymään’ [jahtuma]

jahvikivi

ja-hvìgivi ‘jauhinkivi’ [veskikivi]

⁷ *jaoš* tähendab ka sm ‘varten’. *Toim.*

jakappäiv

ja-čk̄ap_pävã a-ìGu ‘Jaakonpäivän aikaan’ [jaagupipäeva ajal]

Jakop

ja-čk̄op̄ (lirmań) = Jakob Lirmann (?) (henkilö) [(isikunimi)]

jalagaq

ja-lägã ‘jalkaisin’, ‘jalalla, jaloin’ [jalgsi, jala]

jaro

ja-rò selitettiin ‘iso’ [seletati ‘suur’], vrt. kenties Wiedemannin sanakirjan (*järk* ~) *jark* ‘grob, hart’⁸

joht

la-ze_ëi ... joht ‘en anna, salli missään tapauksessa, millään, kylläkään’ [(mina) ei lase küll]

joosul

jõzùl ‘kuluessa’ < kirjavir. *jooksul*, vrt. *jũškma* [jooksma]

joudma

kes jo-ùd ‘kuka pystyy, voi, “joutaa”’ [kes suudab, jõuab]

kes jo-ùdzë ‘kuka pysyi, voi, “jouti”, ketkä pystyivät’ [kes jõudis, jõudsid]

joõvva ‘voit, pystyt, kykenet’ [(sina) võid, suudad]

ma:jo-õvã a-ì ‘en voi, en pysty’ [ma ei jõua, suuda]

ku-ì ma jo-ùdnu ‘jos olisin voinut, pystynyt’ [kui oleksin jõudnud]

jutakas

ju-õtakã ‘puhelias’ [jutukas]

⁸ Sõna *jaro* ei ole “Eesti murrete sõnaraamatus” märgitud. Sõna *jark* esineb tähenduses ‘suhteliselt suure läbimõõduga (osakestest koosnev)’, nt *õigõ jämme ja jark lang* Räp, *jargo*? *jaahu*? (EMS II/6: 82). *Toim.*

jutus

ju̯tʉs ‘satu; saarna’ [muinasjutt; jutlus]
pi·dì ju̯tʉsɛ ‘piti saarnan’ [pidas jutluse]
 yks. partit. *ju̯tʉ/ust*, *-ũst* [muinasjuttu, jutlust]
 mon. *ju̯tʉsšit* ‘satuja’ [muinasjutte, jutlusi]

jututama

ju·tt/ũdãʔ, *-ũttaʔ* ‘kerro, puhu juttua’ [räägi, jutusta]
 infin. *-ũtta(m)ma* [jututama]

juuskma

ju·šk ‘juoksee’ [jookseb], infin. *-ma* [jooksma]

jõvvõdu

je·vve/ʉtuizilɛ ‘köyhille’ [vaestele]
 nominat. *-Duʔ*, *-Du* (“joudoton”) [jõuetu]

jälki(q)

jä·lkk/i, *-iʔ* ‘taas(kin), jälleen’ [jälle], *jä·lkk'ina* ‘id.’

jäämä

jä·iʔ ... *māHHA* ‘lakkasivat, loppuivat’ [jäid järele, vaibusid, lõppesid]

kaab

nominat. *kâ·B* ‘hattu’ [müts, kübar]
kào kà·nèd'jù ‘hatunkantajia poikia’ run. [kübarakandjaid poisse]

kaalduma

kâ·lDu/vat ‘menevän, astelevan’ [mineva, astuva]
 infin. *-mma* run. [kalduma, painduma]

kaalutama

kā·lũttamast vrt. *kallutta-*

kabo

ka·bò ‘nainen, naishenkilö’ [naine], vrt. sm. *kave*⁹

kabõl

ka·bi̯l ‘nuora’ [nöör, peenike köis]

ka·blà ‘nuoran’ [nööri (gen.)]

-*gã*[?] ‘nuoralla’ [nööriiga]

yks. partit. *kaṽla* [nööri]

kado-

ka·Dò ka·v̥vål (?) ‘hyvin viisas’ run. [väga tark, kaval]¹⁰

kaema

infin. *kaema, kàema* [vaatama]

ka·eš ‘katsoo’ [vaatab]

ma kai, ka·i̯je ‘minä katsoin’ [mina vaatasin]

ka, ka[?] ‘kas’ (< *kae*[?], ‘katso’) [näe, vaata]

ka·ṽääl ‘kas tällä, kas hänellä’ [vaata tal]

ka·noH ‘kas (no), katsoppa’ [no vaata, vaata ometi]

ka·no ‘kas (nyt)’ [vaata (nüüd)]

ka·z̄in ‘(kas) tässä, täällä’ [(vaata) siin]

ka·m̄āne ‘kas minkäläinen, millainen’ [vaata milline]

ga·ni ‘kas ja, kas niin’ [vaata nii]

ka·si·s̄ ‘kas silloin’ [vaata siis]

ka·goH ... ašja ‘kas vain (vähäpätoistä, mitätöntä) asiaa (“katso kussa asiaa”)’ [vaata kus (tühist) asja]

ka·gu ‘kas kuinka, kas miten’ [vaata kuidas, vaata kui]

⁹ *kave* ‘mytologinen henkiolento, joka aiheuttaa kuunpimennyksen’. *kave* on soome keeles mütoloogiline olend, kes põhjustab kuuvarjutust. *Toim.*

¹⁰ “Eesti murrete sõnaraamatu” II/8 andmetel on Setus võimalik ka sõnaühend *kadoveiga ~ kadoväega* ‘üliväga’, nt lauses *minnogi kutsuti kado veiga küllä, a mitte es olõ aigu minhá?* (lk 458). *Toim.*

kaibama

ka·i_{BA}ks ‘kaipaampa minä, kaipaan toki’ [ma ikka kaeban]

kaih

ka·i_H(HO) ‘sääli(ä)’ [kahju]

kaiv

nominat. *kaiv* [kaev]

ka·o -kaiv_{BJA} ‘kaivonkaivaja’ [kaevukaevaja]

ka_{JO} sa·lv_E b_{ÄL}e ‘kaivon kehykselle’ [kaevusalve peale]

illat. *ka·ivu* ‘kaivoon’ [kaevu]

kakkõma

ä·r_Ä ka·kk_Ez_E (-z_Ě?) ‘tulevat ryysyiksi (vaatteet)’ [(riided) räbalduvad]

a·r_Ä ka·kk_Enu ‘revitty(jä), rikkinäisiä’ [rebenenud, katkisi]

kakma

li·n_Änä kak_{MA} ‘pellavaa kitkemään, “katkomaan”’ ~ *ka_{MA}* [lina kitkuma]

ñä·kak_{VÄ}? ‘he kitkevät’ [nad kitkuvad]

a·r_Ä kak_{NÜ}? ‘repinyt (rikki jne.)’ [katki rebinud, katki teinud]

ka·kk_Ima ‘minä kitkin, revin’ [ma kitkusin, kiskusin, tegin katki]

ka_{KSE} (-z_Ě?) ‘(koirat) purivat rikki, repivät’ [(koerad) puresid, kiskusid katki]

ku·i_{MA} ... ä·r_Ä ka·kk_Ü ‘jos minä ... revin rikki, revin veriseksi, raatelen’ [kui ma ... katki teen, kisun]

kaksama

ka·ks_{ÄDÄ}? ‘reväistä, katkaista’ [katki rebida, kiskuda]

kaldõlõ

ka·ld_El_E ‘kallaalle, äyräälle’ [kaldale]

kallehe

kaļl'ehe ‘kalliisti, kalliista hinnasta’ [kallilt (hinna poolest)]

kallutama

ka·ļluttasī^o ‘antaisin mennä (miehelään), naitaisin’ run. [läheks mehele, naituks]

vrt. *kā·lDuvat*, *kā·luttamast*.

kamand

ka·mmand ‘joukko’ < ven. *команда* [rühm, salk]

kanajala pääl

ka·nā·ja:lā·bāl “‘kananjalalla”, kananjalan tapaisella perustalla, alustalla, kivijalalla’ [kanajalal, kanajalakujulisel alusel]

kananō

ka·nā/nē ‘kananpoika’ [kanapoeg], run. ‘tyttönen, neitonen’

[tütarlaps, neiu]

mon. *-zē* (*-zē^o*) ‘kananpojat’ [kanapojad], run. ‘tyttäret, lapset’ [tütred, lapsed]

kandal

ka·ndāl ‘skandaali’ [skandaal]

kangli

ka·ŋgġi ‘kainalo(n)’ [kaenal, kaenla]

ka·ŋgġi tso·ppa ‘kainalonkuoppaan’ [kaenlaauku]

iness. *ka·ŋgġi tso·ppah* [kaenlaaugus]

kaoma

ka·itē (*är^o*) ‘hävisi, katosi, häipyi’ [kadus ära]

kaput

ka·ppūt ‘sukka’ [sokk, sukk]

ku·à ka·ppùdä^o ‘kenen sukat’ [kelle sokid]

Karas

ka:raššə ‘Karjas-lehmäni’ [? Karjas-lehm]

ka:rašlehmä ‘Karjas-lehmän’ (lehmännimi) [? Karjas-lehma (lehmanimi)]

kargama

ka:rà/da, -däʷ ‘hypätä, tanssia’ [hüpata, tantsida, karata]

kà:r̥gasEʷ ‘tanssivat’ prees. [tantsivad]

ka:r̥ga mm. ‘me tansimme’ [me tantsime]

ka:r̥k̥si ‘hyppäsin’ [hüppasin]

imperf. *kark̥siʷ* ‘tanssivat’ [(nad) tantsisid]

ka:r̥k̥si p̄l̄e ‘hyppäsimme junaan, “päälle”’ [hüppasime rongi peale]

karman

kà:r̄ma/n̄IH ‘taskussa’ [taskus]

nominat. -*n̄* < ven. карма [tasku]

karravañ(i)k

ka:r̄ra-vañkk̄i ‘lökkikruunuja’ [karrast vanikuid]

nominat. -*vañk̄*

kartohtri

karttoht̄ri ‘junailija’ [konduktor],

luultavasti kontaminaatio ven. sanasta кондуктор + setuk. toht̄ri

‘lääkäri’ [arvatavasti kontaminatsioon vene sõnast кондуктор ja setu sõnast toht̄ri ‘arst’]

kasa

ka:zà, ka:sà ‘aviopuoliso’ run. [teinepool, abikaasa]

elat. *ka:sast* [abikaasast]

yks. partit. *kašsà* [abikaasat], yleisvir. (*abi*)kaasa

Kasjan

kašj/an, -ǰn ‘Kassian-pyhimys’ ven. *Касьян* [püha Kassian (Cassianus)]

kask

ka·ška ‘turkin’ [kasuka]

yks. partit. *-t̃* ‘turkkia’ [kasukat]

kassipoig

ka·šši-po·èl ‘kissanpojilla’ [kassipoegadel]

kast

ka·št̃i·k̃k̃eṅe ‘(vaate)kirstu’ [(riide)kirst]

p̃äl̃e ka·št̃i ‘paitsi kirstun’ [peale kirstu]

kasuk

ka·zù/ga, -ga = kaška

kasuma

ka·zùma ‘kasvamaan, varttumaan’ [kasvama, sirguma]

infinit. *ka·šsu[?]* ‘kasvaa’ [kasvada]

ka·zùz̃e[?] ‘kasvavat’ [kasvavad]

kasùnu ‘kasvaneet’ [kasvanud]

katim

ka·it̃imil̃i ‘(vuoteen) peitteltä, peitteen alta, makuusijalta’ run.

[(aasta) teki alt, magamiskohalt]

kauma

k̃ä·ùma ‘käymään’ [käima]

infin. *k̃äṽvu[?]* ‘käydä’ [käia]

k̃ä·ù ko·dò ‘kummittelee, “käy kotiin” (vainaja)’ [kummitab, “käib kodus” (lahkunu)]

kavvendõhe

ka·v̄vendēhe ‘kauas’ [kaugele]

kavvõkõsõh

ka·v̄vëk̄k̄ez̄ez̄H ‘(ei) varsin kaukana’ [mitte eriti kaugel]

kavvõmbah(e)

ka·v̄vëmba/H ‘kauempana, loitompana’ [kaugemal, eemal]

-he ‘kauemmas, loitommas’ ~ *ka·v̄vëvbahe* ‘id.’ [kaugemale, eemale]

keerukõnõ

ķēruk̄k̄enē arvoituksessa, ? vrt. ven. *гиря* ‘vaa’ anraino, punnus’
[kaalupomm]

kelle

ke·l̄le ‘kenelle; jollekin’ allat., yleisvir. *kellele*, vrt. *ķi·ä*.

kerk

ķerk̄ ‘rahi, penkki’ [pink]

ķergõk̄k̄enē ‘pikku rahi’ [väike pink, pingikene]

kiip-kaap

ķīp̄- k̄ā·p̄ interj. (lakaisun toiminnasta ja äänestä) [(pühkimise tegevuse ja hääle kohta)]

kikas

nominat. *ķiikkaš*, murt. myös *ķiikkaš* [kukk]

ķi·k̄ka ‘kukon’ [kuke]

kink

ķi·ŋk̄ k̄äeH̄H̄_õ·m̄ ‘kenellä (“kenen kädessä”) on’ yks. genit. [kelle käes on]

vrt. *ķiä*, *ķi·ŋk̄kaGI* ‘(ei) kenenkään’ [(ei) kellegi]

kinkmä

ki·ŋ/k̄ke ‘lahjoitti’ [kinkis]

-kmä infin., yleisvir. *kinkima*

kinä

nominat. *kiñä* ‘soma’, yleisvir. *kena*

ki·ññä ‘soma’ [kena, nägusat]

kipõstõ

ki·pp̄est̄e ‘nopeasti, kipakasti’ [kiiresti]

kiri

nominat. *kir̄i* ‘kirje’ [kiri]

kirjä = *ki·r̄ä*[?] ‘kuulutuskirjat’¹¹ [kirjad]

genit. *ki·r̄ä* [kirja]

kirotama

kir̄ò/d’i ‘kirjoitin, annoin kirjoitettavaksi, sanelin kirjoittajalle’

[kirjutasin, lasin kirjutada]

infinit. *-ttä*[?] [kirjutada]

kistuma

infin. *ki·st̄u(m)ma* ‘sammumaan’, yleisvir. *kustuma*

ki·stu ... ä·r[?] ‘sammui(vat)’ [kustus(id) ära]

ki·st̄umalda ‘sammumattomasti’ [kustumatult]¹²

¹¹ Siin peaks ilmselt olema *kuulutuskirjeet. Toim.*

¹² Sõna *kistuma(l)daq* võib esineda ka tähenduses ‘väga, ääretult, tohutult’, nt “Eesti murrete sõnaraamatus” III/12: Urv säääl oll `kistumada pallu rahvast `seal oli väga palju rahvast’; Vas egä `aasta saa `kistumada vilä `igal aastal saab tohutult palju vilja’; Vas kolm `päivä olli ma `kistumalda suurõ valu seeh `kolm päeva oli mul tohutu suur valu’ (lk 257). *Toimetaja tõlked.*

kitai

ki-ttaja? ‘kiinalaiset’ [hiinlased], yks. nominat. *kittai* < ven.

Kumaï ‘Kiina’ [Hiina], vrt. *kumaeu* ‘kiinalainen’ [hiinlane]

kitta-iški bunt ‘Kiinan kapina’ < ven. *кумайский бунт* [Hiina mäss]

Kitsõ

ki-tsèni (-ní?) ‘Kitseen asti, Kitsen kapakkaan asti’ [Kitseni, Kitse kõrtsini]

kiut

ki-uttu ‘kyytiin, ajoon’, yleisvir. *küüt*

kivi

kivi ‘kivi; mylly’ [kivi; veski]

kivimöldri

ki-vimöldri ‘mylläri’ [mölder]

kivisulg

ki-vi-sul̄gu, -sul̄gu ‘myllynsulkuun’ [veskitammi (illat)]

iness. *-sul̄l̄UH* [sulus]

kiä

ki-ä, ki-ä, ki-ä ‘ken, kuka; joku’ [kes; keegi]

ki-ä ku-i ta-ht ‘jokainen niinkuin haluaa, jokainen halunsa mukaan, kuka kuinka haluaa’ [kes kuidas tahab]

kiäki

ki-äkk'i (-i?) ‘joku; (ei) kukaan’ [keegi, ei keegi]

klaat

nominat. *klāt* < ven. *клад* [ladu, laoruum, ait]

klā-tta ‘varustusaittaa’ [varustusaita]

koda

kuàH ‘kodassa’ iness. [kojas]

kodapoolinõ

ko·dàbõlíne ‘loinen’ [allüürnik, kodakondne, majuline]

koes

ko·eš ‘mihin’ [kuhu], ks. *kohe*

kon

kohko·H, ko·HĤ ‘missä, jossa; jossakin’ [kus; kusagil]

ko·Ĥk'i (-i[?]) ‘jossakin; (ei) missään’ [kusagil; ei kusagil]

kohe

ko·hè ‘mihin, kuhun; johonkin’ [kuhu; kuhugi]

ko·hèni ‘johonkin (paikkaan)’ [kuhugi, mingisse kohta]

kohetus

ko·hèttu/se, -zeġi ‘taikinan(kin)’ [taigna(gi)], nominat. -š [taigen]

koir

ko·irä[?] ‘vekkulit’ [naljavennad, vigurivändad, üleannetud]

kojo

ko·jò, ko^jò ‘(pyhain ym.) kuva’ [(püha) pilt vms]

kolk

nominat. *kolĵk* [nurk, kolk]

ko·lgast ‘nurkasta, kulmasta, kulmauksesta’ [nurgast]

kolkümmend

ko·lĵkkümmend ‘kolmekymmendä (lyöntiä)’ [kolmkümmend (lööki)]

kollõ

ko·llè ‘kauhea, hirveä’, yleisvir. *kole*

kolmi

ko·l̥mi ti·ŋgi_DSao luultavasti väännös pro *kol̥mi saò ti·ŋgi* ‘kolmin sadoin kopeekoin’ [kolmesaja kopikaga]¹³

kolq, koll

ko·l̥ʔ, ko·l̥l̥ ‘kolme’ [kolm]

ko·l̥ ka·r̥ppi ‘kolme rasiaa’ [kolm karpi]

koogulinõ

kō·Gu/l̥ist ‘koukeroista, koukkokuvioista (vyötä)’ [kõverat]

nominat. -*l̥inɛ* [kõver]

koolõtama

kū·l̥ei kō·l̥ɛtt̥aʔ ‘kuolo, kuolema ei kuoleta’ [surm ei tapa]

kooniq

kō·níl (-l̥ʔ) ks. *sē·nílʔ*

kopsama

ko·p̥s̥aD/a, -ãʔ ‘kopahduttaa, lyödä’ [koputada, lüüa]

ko·p̥saš ‘kopahdutti, löi’ [koputas, löi, kopsas]

korjama

kō·r̥jama mm. ‘kerjäämään’ [mh kerjama]

koruq

va·šsa ko·r̥vʔ ‘vaaksan korkuinen’ [vaksa pikkune, kõrgune]

kos, kos sa

ko·š_s̥a ... ‘missä sinä’ [kus sa], pro *ko·H_s̥a* ...; ks. *kō*.

¹³ Setu keeles käändub harilikult *sada: saa* ee ‘sada: saja’, sm ‘sata: sajan’. *Toim.*

kost

ko·st ‘mistä; jostakin; (ei) mistään’ [kust; kuskilt; (ei) kusagilt]

kostõlõ

ko·steļe ‘vieraisiin, vierailemaan’ [külla], ven. *зость* ‘vieras’ [külaline], yleisvir. *kost*

kotoh

ko·tto/H ‘kotona’ [kodus], *-st* ‘kotoa, kodista’ [kodust]

kotsil

ko·t̄sil ‘paikalla, paikkakunnalla’ [kohal, paigal]
t̄u· ko·t̄sil ‘sen johdosta, sen suhteen’ [selletõttu, selle poolest]

kottal

t̄u·kottal ‘tuon, sen johdosta, suhteen’ [seetõttu]

kottalõ

ko·ttale ‘paikkaan, paikkuville’ [paigale, kohale]

kotus

kott/us ‘paikka, tienoo; maatila, talonpoikastalo’ [koht, paik, talu]
 genit. *-uže, -use* jne.

krapsama

kra·p̄si ... ä·r̄ä ‘sieppasin ... pois’ [näppasin ära]

Kruntal

kru·nttal̄i man̄ ‘Grünt(h)alin (Petserin pankin johtajan) luona’, venäläisten ääntämyksen mukaan, siis < *Грюнталь* [Grünthali (Petseri panga juhataja) juures, venelaste häälduse järgi *Грюнталь*]

ku

ku·à ‘ken; joka’ [kes, mis]
-ļe ‘jolle’ [kellele, millele]

-*l̥* ‘kellä; jolla’ [kellel, millel], ‘jollakin’ [kellelgi, millelgi]

ku-ah, *ku-àHH* ‘missä; jossa’ [kus; kusagil]

ku-à košt ‘kuka kustakin; mistä vain; toinen sieltä, toinen täältä’ [kes kusagilt]

ku-àl àol̥ ‘milloin, mihin aikaan’ [millal, mis ajal]

ku-à la-uli̯ʔ, *ku-à ta-n̥^dzēʔ* ‘ketkä lauloivat, ketkä tanssivat, toiset lauloivat, toiset tanssivat’ [keš laulsid, kes tantsisid]

ku-à vō-t̥ va-s̥ta, *a ku-à aš vō-t̥tāʔ* ‘kuka (toinen, joku) otti vastaan,

kuka (toinen, joku) ei ottanut’ [kes võttis vastu, kes (teine) ei võtnud]

ku-à kohē sa-i ‘kuka mihin voi, pääsi; mihin kukin voi, pääsi’ [kes kuhu sai; kuhu keegi pääses]

kuas

kuas ‘kuka, mikä; kumpi’ [kes, mis; kumb]

ku-aš ku-i sa-i ‘kuka kuinka voi, pääsi; niinkuin vain kukin pääsi’ [kes kuidas sai, nii nagu igaüks vaid sai]

kubõq

ku-bēHH/iDē si-s̥še ‘kupeisiin’ [kubemetesse]

mon. nominat. -*ēʔ*

kudama

ku-à_{ma} ‘minä kudon; punon’ [ma koon; punun]

kui

ku-i mm. ‘kuinka, miten; niinkuin’ [kuidas; nii nagu]

ku-i ke-l̥gi o-m̄ ‘kuinka, mitä laatua eri henkilöillä sattuu olemaan’ [kuidas kellelgi on]

kuigi

ku-i_{gi} mm. ‘(ei) mitenkään’ [(mitte) kuidagi]

kuini

*ku-*ini* i-āle* ‘jolloinkin, (?) joskus’ [kunagi, mõnikord]

kuioma

infin. *kuijõma* [kuivama]

mî ... *kuijõ* ‘me kuivamme’ [me kuivame]

ku·ijõs ‘kuivaa, tulee kuivaksi’ [kuivab, saab kuivaks]

ä-r_kuijõnu (-ü?) ‘kuivanut (maa jne.)’ [ära kuivanud]

kukk

kuk̄ [käbi] ks. *māGē kuk̄*

kukkama

ku·kkama ‘ontumaan’ [lökkama, lonkama]

ku·kkaš ‘ontui’ [lökkas, lonkas]

kukkuma¹⁴

ku·kk_u·k̄s ‘putosi/pa, -han, kaatuipa’ [kukkus ikka], yleisvir.

kukkuma

kuklik

kuk̄liGü? ‘(pyöreät) pikku vehnäs/pullat, -kakut’ [ümmargused väikesed nisukuklid], vrt. *ku·kkēl*

kukro

nominat. *ku·k̄ro* ‘niska, “kukkura”’ [kukal]

ku·kroH ‘niskassa’ [kuklas]

kuku

ku·kkù ‘kiltti, hyvä’ [kuku, pai, hea]

kukõl

ku·kkēl ‘pulla’ [kukkel, sai]

¹⁴ Tavaliselt kasutatakse seto keeles selles tähenduses sõna *sadama, sataq*.

Rahvalaulik on valinud selle verbi ilmselt algriimi pärast, vt “Setukaistekstejä”, lk 258. *Toim.*

kul(l), küllq

k'u-ḹʔ, k'üḹʔ, k'üḹʔ jne. 'kyllä' [jah, küll]

hü-ä k'u-ḹʔ 'olkoon meneeksi' [hea küll, olgu pealegi]

kulak

nominat. *kulàk* < ven. кулак [rusikas]

ku-làGUGA (-äʔ) 'nyrkillä' [rusikaga]

kullõma

ku-ḷḷe/mma 'kuuntelemaan' [kuulama]

-s̄ 'kuuntelee' [kuulab]

-m̄mast 'kuuntelemasta, kuunneltuaan' [kuulamast]

ku-lššiʔ 'kuuntelit' [kuulasid]

infim. *ku-ḷḷeḷdäʔ* 'kuunnella, totella' [kuulata, kuuletuda]

kulm

k'j'u-ḹm 'kylmä, vileä; jäähtynyt' [kül̄m, jahtunud]

kulõhuma

ku-leḥḥu/nV (-nüʔ) 'haalistunut, vaalistunut, värinsä menettänyt'

[pleekinud, värvi kaotanud]

kummõh

sa-ḥḍi ku-m̄BEH 'raajarikon, kerjäläisen tavalla, tapaan' [sandi, kerjuse kombel]

kuna

ku-nà 'joskus' [kunagi]

kupõrmang

ku-ḥḥerma/ḥGust 'läänistä', elat. [kubermangust, maakonnast]

nominat. -ḥG [kubermang; maakond]

kura

ku·rà ‘vasen’ [vasak], partit. *ku·řrà* [vasakut]

kurv

ku·řv ‘surullinen’, yleisvir. *kurb*

kuuk

kū·k ‘hiilihanko’ [ahjuroop, konks]

kō·gù ‘koukun, kuokan, hiilihangon’ [konksu, ahjuroobi]

kuul

kū·l_ei kō·lēt̃t̃ä? ‘kuolo, kuolema ei kuoleta’ [surm; surm ei tapa]

kuuldma

infinit. *kūl̃t̃t̃ä?* [kuulda]

kuul̃d ‘kuuli’ [kuulis]

ku·ùl̃t_ku ... ‘kuulee kuin’ [kuuleb kui...]

kuulja

kū·lja ‘vainaja(t); ruumis’ [kadunuke(sed); surija; surnukeha]

kuuluvas

ku:l̃uvaš ‘on tarpeen’ [on vaja]

kuutsli

kū̃tsli [kuontalo] [koonal]

pa·k̃la kū̃tsli, linà k. ‘tappura-, pellavakuontalo’ [linakoonal], ven.

кужель [koonal]

kuvõrra

ku·võrrà ‘minkä verran; jonkin verran, jossain määrin’ [kui palju; mingil määräl]

kōdōr

kō·dròl̥e ‘palkoihin(sa) näheen, paloiltaan’ [kauntele]

kō·tru·pi̇tten (pro -eH) ‘(pavun) palkoja pitkin, myöten’ [oakaunu mööda]

kōgō

kō·gē, kō·Gē ‘kaiken; aina, yhä; kaikkein’ [kogu aeg, kōige; aina]

kō·gē·ni̇gù ... ha·izazē? ‘aina ikäänkuin haisevat’ [kogu aeg, aina nagu haisevad]

kōgōsugumanō

kō·Gēsuguma/ṭ̄si ‘kaikenlaisia’ [igasuguseid]

nominat. -ne [igasugune]

kōhn

kō·hnā? ‘viheliäät, kehnot, huonot’ [kōhnad, viletsad, kehvad]

kōhr

nominat. *kō·h̄R* [turi]

kō·hri·Bāle ‘hevosen niskaluun päälle’ [hobuse turjale]

kōik

kōik̄ ‘kaikki’ [kōik]

kōkkō

k̄i·kkē vä·hāmbä ‘kaikkein pienemmän’ [kōige väiksema]

kōkō

kō·kkē ro·h̄kēp̄ ‘kaikkein enemmän’ [kōige enam]

kō·kkē e·d̄imāne ‘(kaikkein) ensimmäinen (asia), ensi työnä’ [kōige esimene]

kō·kkē e·d̄imālt̄ ‘(kaikkein) ensiksi’ [esiteks, kōigepealt]

kō·kkē ta·rgēB ‘kaikkein viisampi, viisain’ [kōige targem]

kī·kk̄ē va·nēB ‘vanhin’ [kõige vanem], ks. *kōgē*

ki·kk̄ē sagàmatsē (-tsē?) ‘kaikenlaiset’ = *kō·ōsagàmatsē* [igasugused],
vrt. (*üttē*) *su·gùmanē*

kōlgus

kō·lGU/šsēhe ‘akanasuojaan, ruumenlatoon’ [aganikku, aganaruumi]
nominat. -s̄ [aganik, aganaruum]

kōndma

ķē·s̄ kōññi ‘kuka kävelee, astelee’ run. pro *kōññō*, vrt. yleisvir. *kes*
kōnnib

kōrd

kō·rD a·iGU ‘jonkin aikaa (kului), jonkin ajan päästä’ [natuke aega,
natukese aja (pärest)]
mō·nē kō·rrà mm. ‘jonkin aikaa, hetken aikaa’ [mõne korra; mh
mõnda aega]

kōvva

kō·vva ‘kovasti, kovaan, ankarasti’ [kõvasti, tugevalt]

kōvvōr

lā·ts̄i ... kōvērāt ‘menimme (ajoiimme) väärin’ [läksime valesti]

kōō

kōō, kō ‘kaikki; kaiken; aina; kaikkein; yhdessä, kaikkineen,
päivineen’ [kõik, kõigi; kõige; koos, kogu]
kōō vā·DĪgā? ‘tynnyreineen kaikkineen, t. päivineen’ [kõige vaadiga]

kō pū·ttügā? ‘pyttyineen kaikkineen’ [kõige pütiga]

kō·ō/ga, -gā? ‘kaikkineen, päivineen’ ~ *kō·ōga* [kõigega]

kō·ō i·stē ‘aina, yhä (vain) istui’ [ikka, aina istus]

kō·ō ū ‘kaiken, koko yön’ [kogu öö]

kõ·õ pa·remba (-mbä?) ‘kaikkein paremmat, parhaat’ [kõige parema(d)]

kõ·õle ‘kaikelle, koko...’ [kõigele]

kõl ko·lmel ‘kaikilla kolmella’ [kõigil kolmel]

kõõsagamatsõ(q)

kõ·õsagamatsē (-tsē?) ‘kaikenlaiset’ [igasugused], vrt. *kj·kkē-*

käeh

kä·eHH_om ‘on säilyneenä, tallessa, “kädessä”’ [on alles, on käes]

kälüsk

kä·lÜšk’it ‘käly(j)iä’ [käli(sid)]

kätte

no_sāt kä·tte ‘nyt puutut kiinni, nyt sinut otetaan kiinni, tavoitetaan’
[nüüd võetakse sind kinni]

käändmä

om k̄ä·q̄nt̄ ‘(haukkumanimeksi) on annettu, väännetty, muunnettu’
[(sõimunimeks) on antud, väänatud, muudetud]

käänüsekene

os̄q̄ k̄ä·nüzek̄ene ‘(kimppuun väännetty) huosiainvihko’ [(kokku keeratud) osjakimp]

käärD

k̄ä·q̄rD luultavasti *sõõrD* sanan sünonüümi, run.

küdsämä 1.

kü·DZ̄äḿä ‘paistumaan’ [küpsema, küpseks saama]¹⁵

¹⁵ *küdsämä*: *kütsäq*, millest sg 3. pööre on *küdsäs* ja pl 3. pööre on *küdsäseq*. Ajaloolise mediaali -s markeerib refleksiivsust. *Toim*.

küdsämä 2.

kü·^pzētt'i 'paistettiin' [küpsetati]

kü·^dsä ... ma 'paistan, leivon' [ma praen, küpsetan]¹⁶

külmine

kü·l̄^mist 'kylvämistä, kylvöä' [kylvamist, külvi]

külbmä

infin. *kü^l̄^mä* [kylvämään] [kylvama]

kü·l̄^bi_iks 'kylvinpä' [külvasin ikka]

mä·^kül^bi '(minä) kylvin' [ma külvasin]

külge

l̄^u·^ma ... kü^l̄^ge 'jätän syrjään, ohitan, sivuutan, ylitän' [möödun, riivan, ületan]

küllüle

kü·l̄^lüle 'kylje/lleen, -llään' [küljele, külili]

külmämä

kü^l̄^mi^p 'kylmivät (hallan panemina)' [külmusid (halla tõttu)]

kü·l̄^mi 'palelsi' [külmus ära]

Külq

k'ül^q = *k'u·l̄^q*

külämiis

kü·l̄^a/mehè 'kylänmiehen, naapurin' [külamehe, naabri]

nominat. -*m̄ⁱs* [külamees]

¹⁶ *küdsämä*: *kütsäq*, millest sg 3. pööre on *küdsä* ja pl 3. pööre on *küdsäväq*. *küdsämä* refleksiivne ja transitiiivne tähendus eristuvad üksnes muutevormides. *Toim.*

kündmä

kũ̀̀n̄D, kʲũ̀̀n̄D ‘kyntää’ prees. [kũnnab]

kündümä

nũ kü-ñ̄Dũ kü-ziimä ‘nuo yleittyivät, ulottuivat, ? ojentautuivat

kysymään’ [need, nood ulatusid küsima, nõudma]

kũnnũzẽ ‘ulottuvat, ylettyvät’ [ulatuivad]

künnel

kũ-ñ̄n̄l ‘kynttilä’ [küünal]

genit. *kũñ̄dl̄e* [küünla]

mon. partit. *kũ-ñ̄dl̄it* [küünlaid]

künnütämä

infin. *kũñ̄ñ̄t̄t̄(m)ä* [küünitama]

kũñ̄ñ̄d̄ä ‘ojentaudu, tavoittele’ [küünita]

kũ-ñ̄ñ̄t̄ẽ ‘ojentautui vaan’ [küünitas ainult; muudkui küünitas]

küsse

kũ-š̄e ‘kysyi’ jne. [küsis], ks. *kũ-ziimä*

küttümä

kũ-ñ̄ñ̄mmä ‘(uunin) lämpiämään’ [(ahju) küdema]

küüsümä

kũ-ziimä ‘kysymään, (aloin) kysyä’ [küsima]

-š̄e ‘kysyvät, pyytävät (päästä)’ [küsiivad, püüavad]

kũ-ziim̄ ‘kysyy’ [küsiib]

kũ-ziim̄ ‘kysyi, pyysi’ [küsiis, püüdis]

kũ-ziim̄ ‘kysy, tiedustele’ [küsi, küsitle]

laat

lā·dūlē ‘markkinoille’ [laadale]

lado

re·hè lào·bāle ‘riihen(ladon) riuku-välikatolle’ [rehelaele]¹⁷

ablat. *là·o·bālt* [rehelaelt]

lağa

la·ğā ‘laaja, leveä; levyinen’ [lai; -laiune]

là·e·B ‘leveämpi’ [laiem], vrt. *la·j·ğH*

la·kk·ā ‘leveätä’ [laia]

lä·tsi·nā ... la·kk·ā ‘he hajaantuivat, menivät hajalleen’ [nad läksid laiali]

lahki

la·hki ‘halki’ [lõhki]

lahkma

mā·D la·hki ‘(kylän yhteismaata) jakaa, “lohkaista”’ [(küla ühismaad) jagada, “lõhkuda”]

la·hu·u·s·ä·r ‘ei ollut särkenyt, vioittanut’ [ei olnud lõhkunud, vigastanud]

ma·lahu ‘minä sären, halon’ [mina lõhun]

la·hki ‘räjäytti, lohkaisi, särki’ [lõhkus]

lajah

om·D·ä la·j·ğH ‘on se hajallaan, hajaantunut’ [see on laiali]

la·j·ğH myös ‘levällään, levitetty(i)nä’ [ka ‘laiali, (laiali) laotatud’],

vrt. *la·ğā*

¹⁷ Sõnal *lado* on tavaliselt kaks tähendust: 1. lade, kiht ja 2. ladu. *Toim.*

lapju

la·pju *BERRĚ* ‘lapiota noutamaan’ [labida järele]

laskma

la·zε *mĕlè* ‘aja meille’ run. [lase meile]

la·st̄ ~ *lazεt̄* ‘lasket, päästät’ [lased]

laugus

la·UGU/zε̃ ‘elon puintikerrostumat’ [pekstud vilja kihid]

nominat. -s̄ [ahtelaug (reheetoas)]

laulma

la·ulmaH ‘laulamassa, laulujuhlilla’ [laulmas, laulupeol]

leht

lehε̃ ‘“lehdet”, eräänlaiset metalliset kaulakoristeet’ [lehed, metalsed kaelaehed]

leso

le·zò *Bĕil* ‘uunin päällä (olevalla makuusijalla)’ [ahjupingil (oleval magamisasemel)]¹⁸, ven. *лежанка* [ahjupink, ahjuase, virus (lamamiseks), lamaahi]

le·zò *mañ* ‘uuninpäällystän (makusijan) luona’ [istetruubi (aseme) juures]

lesätämä

infin. *le·šä* *ä* *tä̃* < ven. *лежать* [lamama, lesima, lebama, pikutama]

le·šä *εks* ... *le·šä* *d̄i* ‘loikoilivat, olivat pitkällään, venyivät maata’ [lesisid, olid pikali, pikutasid]

(*le·ša* run. toistoa [kordust], vrt. ibid. *ma·Gà* ...)

¹⁸ *leso* on madal ahjupink, mis on Võru-ja Setumaa taluarhitektuurile omane. *Toim.*

lido

li·Dò ‘(taaja) joukko’ [(tihe) hulk, pere, mass, salk, rühm]

lihonõma

li·hònẽ/s̄ ‘lihoaa, lihavoituu’ [läheb paksuks]

infin. *-(m)ma* [paksuks minema]

liigahutma

lī·GAĤĤU/ĭ ‘liikahdutti’ [liigatas]

infin. *-ĭma* [liigatama]

liin

līn, līn̄ ‘kaupunki’ [linn]

illat. *līna* [linna]

mon. partit. *līnu* [linnu]

iness. *līna/H, -ĤĤe* [linnas]

elat. *-st* [linnast]

lill

li·l̄i yks. partit. (arvoituksessa ovesta käytetty) [kasutatud mõistatuses ukse kohta]

linahinnõh

linà-hiñDEGA ‘pellavankuidulla’ [linakiuga]

nominat. *-hiñĤeH* [-kiud]

linikpää

li·nik-pä/iD ‘huivipäitä, huivipäisiä aviovaimoja’ [rätikuga päid (abielunaisi)]

allat. *-il̄è*

liud

l̥i·v̥vàG/a (-ǎʔ) ‘lautasella, vadilla’ [taldrikuga, vaagnaga]
p̥imäl̥iud ‘maitovati’ [piimanõu] < ven. *блюдо* [vaagen, kauss]

loofka

lō·fka ‘mukava’ [mugav]
ven. *ловкий* ‘taitava jne.’ [osav, vilunud, mugav]

luhilaiiv

nominat. *l̥uhil̥aiiv* ‘lentokone, “ilmalaiva”’ [lennuk, “õhulaev”]¹⁹
l̥uhil̥aiivu p̥äl̥ ‘lentokoneissa (sotapalveluksessa)’ [lennukite peal
(sõjaväeteenistuses)]

luisku laskma

lu·išku laz̥et ‘olet huoleton, välinpitämätön’ [oled hooletu, ükskõikne]

luits

l̥uits ‘lusikka’ [lusikas]
p̥ü·z̥ü lu·iitsan ‘ole rauhallinen, “pysy lusikassa(si)”’ [ole rahulik,
“püsi lusikas”]

luuma

infin. *l̥üma* [munema; looma]
l̥õi mu·näk̥k̥ez̥e ‘muni (“loi”) pikku munan’ [munes väikese muna]

lõbstama

lõ·b̥l̥sta (-tǎʔ) ‘lõrpõtellä’ [lobiseda]

lõbu

lõ·b̥u ‘lõrpõttely, puhelu’ [loba, vestlus]

¹⁹ Sõna aluseks on *luht*: *luhi* ‘õhk’ (< sks *Luft*). *Toim.*

läbe(he)mä

eš lä·ppē^o ka·jã^o ‘eivät joutaneet, ehtineet katsoa (perään)’ [ei jõudnud (järele) vaadata]

lähkeseh

lä·HķezeH ko·H ‘jossakin lähitienoilla, aivan lähellä’ [kuskil lähedal, päris lähedal]

lähkoh(e)

lä·Hko/H ‘lähellä, läheisyydessä’ [lähedal, läheduses]

-he ‘lähelle, läheisyyteen’ [lähedale, lähedusse]

-st ‘läheltä’ [lähedalt]

lähkukõistõ

lä·Hkukķeistē ‘hyvin lähelle’ [päris lähedale]

lällätämä

lä·llãdĩ^o ‘(lapset) lallattivat’ [(lapsed) lalisesid]

lämmi

lä·m̄m/i, -i ‘lämmin’ [soe; soojus]

lämmãH ‘lämpimässä’ [soojas]

lää-

lä·t̄ ‘menee’ [läheb]

lä·t̄ ... ä·r̄, lä·t̄ ... ä·r̄ã ‘poistuu, irtantuu’ [läheb ära, eraldub]

ra·ppũtta ni lä·t̄ ... ä·r̄ã ‘ravista, niin... irtantuu, putoaa pois’ [raputa, siis läheb ära]

lä^B (epäsetuk.) ‘menee’ [läheb]

sa lä·de (-dē^o) ‘sinä menet’ ~ *sa lä^t* ‘id.’ [sa lähed]

ma·lä, ma·lä ‘minä menen’ [ma lähen]

lä·mi, lä·mi ‘lähtekäämme, menkäämme’ [lähme]

lä·ä·s kōr̄Da ‘eivät menestyneet (hevokset esim.)’ [ei läinud korda]

lä^{t̄}s ‘meni, läksi’ [läks]

löhenemä

lö·hèneşEʔ ‘lyhenevät’ [lühenevad]

lüümine

lü·mizi ‘taisteluja, tappeluja, kahakoita, “lyömisiä”’ [taplusi, kaklusi, lööminguid]

lüümä

ka·ş sa lüt ‘tuletko, rupeatko’ [kas sa tuled, kas sa hakkad]

ma(q)

ma ~ maʔ ‘minä’ [mina]

ma·kk'i (-iʔ) ‘minäkin’ [minagi]

maadlõma

mà·elnu ‘paininut’ [maadelnud]

maagõkukk

mā·gè ku·k̄ ‘unikukan siemenkotelo’ [moonikupar]

maailm

mâ·il̄m a·igu ‘hyvin paljon aikaa, hyvin kauan’ [väga palju aega, väga kaua]

maak

māk ‘unikukka’ < ven. *мак* [moon]

maakeeli

mâ·gēli ‘setuksi, setukaismurteella, “maaksi”’ [setu keeles, maakeeles]

maama

nominat. *māmà* < ven. *мама* [ema]

-*kkēnē* ‘rakas äiti, äiti kulta’ [armas ema, emakene]

mā·malē ‘äidille’ [emale]

Maara

(*pühä*) *mā·rā*, (?) *mā·rā* ‘Maaria’ [(püha) Maarja]

maastōra

mā·stērah ‘luostari/ssa, -lla’ [kloostris]

< ven. *монастырь* [klooster]

maavärki

mā·värkk’i ‘setukaistapaan, setukaismurteella, maankielellä’ [setu moodi, maakeeles]

magama

mā·gà aks ... mā·gàsi? ‘nukkuivat’ [(nad) magasid]

mā·gà reduplikatiivista sanan alkuosan toistoa run.

magistratkraav

mā·gistrat’-krāvi ‘valtaojat’, yleisvir. *magistraalkraav(id)*

mahl

mā·ñni mā·hla·be:rrä “‘mannin’ mahlaa noutamaan’ run.

< ? pohjoisvir. *männi mahla* ‘petäjan/mahlaa, -mehua’²⁰

man

man ~ *man* ‘luona’ [juures]

²⁰ Tegemist ei ole *männi mahlaga*, nagu arvab Mägiste. Täpsema seletuse pakub kontekst ehk rahvalaul raamatu “Setukaistekstejä” lk 258: *lä·īs·ēks·siš mā·ñni mā·hla·be:rrä* [Manni läks siis ikka mahla tooma], kus Manni esineb naisenimena. *Toim.*

manitsõma

ma·ní·Dsi ‘mainitsi, (?) ilmoitti’ [mainis, teatas]

ma·ní/ṭṭi ‘mainittiin’ [mainiti]

-ṭṭas ‘mainitaan’ [mainitakse]

mano

manò ‘luo’ [juurde]

massinatii

ma·ššina tî ‘rautatie’ [raudtee]

< ven. *машина* ‘kone’ + *tî* ‘tie’ [masin + tee]

matal

ma·ri ma·ṭṭál run., kenties < **māni maṭṭál* ‘maantasan-matala’
ilmaisun sijasta? [? maani madal]

matus

ma·ṭṭuzē ma:nò ‘hautausmaan, haudan luo’ [surnuaia, haua juurde]

meelehaigus

mē·lēhai·guzēga (-ǎ?) ‘mielisairaudella(an)’ [meelehaigusega]

meerukõnõ

mē·rukḱenē arvoituksessa, epäsolvä, kenties ‘mitta’ [mõõt]

vrt. ven. *мера* [mõõt, määr, abinõu, vahend]

merekukk

mere kuk̄ ‘(meren) kukko’ (?) arvoituksessa, muuten setuk. *kikkas̄*
‘kukko’ [? merekukk]²¹

²¹ Mägiste seostab vastava sõna mõistatuses kukega, kuid võimalik tähendus sõnal *merekukk* on ‘lainehari’ < *kukk* ‘vagu, vaohari’. Sõna *kukk* teisi tähendusi vt “Eesti murrete sõnaraamatust” III/15: 992–994. *Toim.*

mess

nominat. *meš̄* < ? ven. *смесь* [segu, segasodi]
me·š̄š̄iga (-*ǎ*^o) ‘paloviinanravalla, meskillä’ [meskiga]

mi

mi = *mī*^o

midä

mi·dä mm. ‘jotakin, joitakin; (ei) mitään’ [midagi; (ei) midagi]

miil

nominat. *mīl̄* [meel, aru, mõistus]
 genit. *mēl̄è* ‘järjen’ [meele, mõistuse, aru]
mē·l̄el̄dä ‘ilman järkeä, järjetön’ [meeleta, arutu, aruta]
mē·l̄estä/ni ‘mielestään’ [meelest], -*ñne* ‘id.’
mē·l̄e pō·l̄estäni ‘mielensä puolesta’ jne. [meele järgi], run.
 possessiivisuffiksin hämärtyneitä jäännöksiä [possessiivsuffiksi hämardunud jäljed]

miiq

mī^o ‘me’ [meie] ~ *mī* ‘me; meidän’ [me; meie (gen)]
mī·kka ‘mekin; meidätkin’ [meiegi]

Mikul

mi·kkul̄ ‘Nikolaus’ < ven. *Микола*
 genit. *mi·gùla*
 adess. *mi·gùlal*

milles

mi·l̄l̄es̄ ‘miksi, minkätähden, -takia’ [miks, misjaoks, milleks]

mine(h)telemä

ti ... mē·lest mi·neḥtelet ‘te “menetätte” mielestänne, unohdatte’ [te lasete meelest, unustate]

ti ... mi·neḥtel_e-i? ‘ette “menettele” mielestänne, ette unohda’ [te ei unusta]

minemä

miṅ(e) ‘mene, lähde’ [mine]

mi·n sa·k_ka ‘mene sinäkin’ [mine sina ka]

miñn_arṛ ‘mene pois, poistu’ [mine ära]

mi·n ti·ijà (-ä?) ‘kuka tietää, on tietämätöntä, “mene tiedä”’ [kes teab, mine sa tea]

ä·r mi·ñṅä? ‘mennä naimisiin, “menna pois”’ [abielluda, ära minna]

minetämä

mi·neḥtäšE? ‘menettävät (mielestään)’ [lasevad meelest, unustavad]

mingas

mi·ṅG/aš, -az ‘millä, “minkä kanssa”’ [millega]

ei mi·ṅgäkk'i (-i?) ‘ei minenkään kanssa’ [ei millegagi]

mis

mi·s̄ ... ä·rā sā:? ‘mikä tulee palkkioksi, palkaksi, korvaukseksi’ [mis (ära) saab, tuleb palgaks]

mi_zā ... ‘mitä sinä...’ [mida sa...]

miä

mi·ä, mi·ä ‘mikä; mitä’ [mis; mida]

moro

mo·rò ‘piha(maa), pihanurmikko’ [õuemuru]

mualiim

mu·à lĭ·mi ‘muta-, likasoppaa (sadussa)’ [muda, mudasuppi (muinasjutus)]

muanõ

mù·anę ‘likainen, lokainen, mutainen’ [mudane, porine]

mu·atsęs ‘likaiseksi’ [mudaseks]

mu·atsęlt ‘likaisena’ [mudasena, mudaselt]

muda

mu·ast ‘mudasta, liasta, loasta’ [mudast, porist]

mù·aga ko·kko ‘(tulla) likaan, likaisiksi’ [saada poriseks]

mù·aga, mù·a/ga, -gã ‘liassa (olla), likaisia’ [poriga]

mukka

mu·kka, mu·kk/a (-ã?) ‘(minun) kanssani’ [minuga]

mulk

mulk, mulk, -gù ‘reikä’ [auk, mulk]

murõh

mu·reĭĥ_ęks mureę ‘välitän viisi, en murehdi’ [? mure ikka mure]

must

mu·st ‘musta’ [must] < ? **musti*

mutitama

infin. *mutt’Itta(m)ma* < ven. *мучить* [piinama, vaevama]

kē·le mu·tt’It’ ä·r? ‘kielen sekoitti, teki sekavaksi’ [segas keele ära]

muu

mu·id eĭj_õ·le ‘ei ole muita (tähän kylään muualta muuttaneita)’

[muid ei ole (siia külla mujalt kolinuid)]

mõistakõnõq

mõ·istà_kõnnē sõ·na ‘vertauskuvallinen sana’ [mõistukõne sõna]

mõistalikult

mõ·istàlikkuḷi ‘vertaussanalla’ [mõistu]

mõistus

mõ·istuṣ ‘arvoitus’ [mõistatus]

mõistutma

mõ·istuṭma ‘arvuuttamaan’ [ära arvata laskma, mõistatama]

mõni

mu·ni ‘muudan, jokunen’ ~ *mõni* [mõni]

mu·nē ‘muutaman’ [mõne]

mu·nē à·o pe:räst ‘jonkin ajan päästä, kuluttua’ [mõne aja pärast]

mu·nē à·o ‘jonkin aikaa’ [mõnda aega]

partit. *mu·ni* ‘muutamaa’ [mõnda]

mõskma

infin. *mõskē?* ‘pestä’ [pesta]

mõstaṣ ‘pestään’ [pesta]

mõskēH ‘pesten’ [pesta]

mõ·skmalda (-ldä?) ‘pesemättömänä’ [pesemata]

mäepuul

mäe_bul “‘mäempänä”, kylän korkeamassa osassa’ [“mäel”, küla kõrgemas osas]

mähksämä

mä·häst/ä, -ä? ‘kääräistä (kapaloon), kiiruman kautta kapaloida’ [mähkida (mähkmesse), kiiruga mähkida]

mälehtämä

mu·mä·lehtäväst ‘(minun) muistaakseni, siitä asti kuin minä muistan’
[minu mäletamist mööda; sellest alates kui mina mäletan]

märk

märk (om hä·) ‘selitys, ymmärrys jne.’ [selgitus, taip jne]²²

märkmä

mär·k·mä ‘ajattelemaan, ymmärtämään’ [mõt·lema, arvama]

mär·kk’I^P ‘ajatella’ [mõ·elda, arvata]

mär·g·è ‘(minä) ajattelin’ [arvasin]

mär·k·ke ‘(hän) ajatteli’ [tema arvas]

èi·mär·GI·ma ‘en osaa, ymmärrä, taida’ [ma ei oska, ei saa aru, ei suuda]

mär·g·ize·ko·kko ‘tekevät yhdessä, neuvotellen päätöksen, keksivät yhteisen neuvon’ [teevad koos, nõu pidades otsuse, leiavad ühiselt väljapääsu]

määne

mää·ne ‘minkälainen; jonkinlainen’ [milline; mingisugune]

mää·ne·ne·l·lik·ümmend ‘jokseenkin, suunnilleen, noin neljäkymmentä’
[mingi, umbes, oma nelikümmend]

genit. *mää·n·Dze* ‘minkälaisen; jonkinlaisen’ [millise; mingisuguse]

mää·ne·GI^P ‘jonkinlainen’ [mingisugune]

mää·nestk’i ‘jonkinlaista’ [mingisugust]

mää·nestk’i mm. ‘(ei) minkäänlaista’ [(mitte) mingisugust]

mää·ndze·GI ‘jonkinlaiset’ [mingisugused]

mühk

o·š·q̄·mü·Hk’ ‘huosianmytty, -kimppu’ [osjakimp]

akkus. *mühü*

²² Sõna *märk* tavaline tähendus on ka ee ‘mõistus’, sm ‘järki, äly, ymmärrys’. *Toim.*

Mündel

mü·ndel ‘Mündel’ (sukunimi) [(perekonnanimi)]

müüdä

mü·dä ta·mme ‘tammen ohitse, sivuitse’, yleisvir. *tammest mööda*

müügmä

mü·vve ‘ammuivat, myyživät’ [ammusid]

naaq

na^o ‘nämä’ mon. [need], ks. *tâ*.

nakkama

na·kkàD/a (-ä^o), *nâ·Da (-ä^o)* ‘ruveta, alkaa, ryhtyä, aloittaa’ [hakata, alustada]

na·kk^a·a·ks sa ‘alapa, rupeapa sinä’ [hakka ikka sina]

na·kkaze (-zē^o) ‘alkavat’ [hakkavad]

na·k̄si nimä ‘he alkoivat’ [nad hakkasid]

na·k̄ka·a·s̄ ‘ei ruvennut; ei halunnut’ [ei hakanud; ei tahtnud]

na·k̄ka·i ‘en rupea’ [ma ei hakka]

na·k̄kaıt̄i, *nāıt̄i* ‘ruvettiin, alettiin’ [hakati, alustati]

na·k̄si ‘(he) rupesivat’ [nad hakkasid]

na·k̄si ü·t̄emä ‘(lapset) rupesivat sanomaan’ [(lapsed) hakkasid ütlemä]

na·k̄kaš ~ nāš ‘alkoi, rupesi’ [hakkas]

ma ä·r̄ nak̄si ‘minä tein lähtöä, aloin mennä pois’ [tegin minekut, hakkasin ära minema]

nāıt̄i [hakati]

nalamats

na·l̄amats̄ ‘leikinlaskija, “leikillinen Matti”’ [naljaviskaja, naljamees]

neelähütmä

nē·lä^hhüit̄ ... *ä·r̄äk̄ki* ‘nielaisikin alas’ [neeletaski, neelas alla]

ni

a·i ní a·i ‘ajoi ja ajoi, ajoi lakkaamatta’ [ajas ja ajas, ajas ühtelugu]

ni mm. ‘sekä, ja’ [ja, ning]

ni·Du ‘niin, silloin tuo’ [nii, siis too], ks. *nî*, *nî[?]*

nigu

ni·Gù ü·leš tu·lê ‘niinpian, silloin kun, heti kun me heräämme,

nousemme ylös’ [nii kui me üles tuleme, ärkame]

e[?] ni·Gù ... sâ ‘jotta ... saisi’ [et nagu ... saab]

ni·Gù ‘niinkuin, ikäänkuin; jotta’ [nagu, justkui; nii et]

nii

nî[?], *nî* ‘niin, ja, sekä; (niin) silloin’ [ja, ning; siis], vrt. *ni*

niildmä

nî·lâ ‘nielsi’ [neelas], ks. *nē·lä-*

niisama(h)ta

nīsa·ma/hta, *-hta* ‘(muuten) vain, (niin)samoin’ [niisama]

nīsa·mahta kui ‘samoin kuin’ [niisama kui, samuti kui]

nīza·mahta ‘muuten vain, samoin, samaten’ [niisamuti]

nikaani (kui)

ni·kāñ/i (*-i[?]*), *ni·kkāñi* *Gui* ‘siksi (kunnes), niin kauan (kuin), siihen asti (kuin)’ < *nī kavvāñD* [seni kuni, nii kaua kui, senimaani kui]

nilgma

infin. *nīlGma* [nülgima]

ni·lî[?] ‘nylkivät’ [nülgisid]

nimehtesõrm

ni·mehte·sõ·rmest ‘nimettömästä sormesta’ [? nimeta sõrmest]²³

nimeltä

ni·melít/ä (-ä[?]) ‘varta vasten, tahallani, nimenomaan’, yleisvir. *nimelt*

nimäq

nimä[?] ks. *nä*

njoo(q)

ñjô·, ñjô[?] ‘nämä’ mon. [need], vrt. *śjó*

no

no ‘no, mutta’ < ven. *но* [aga, no]

no·_ni nū[?], ni nū[?] ‘no olivatpa ne juuri niitä samoja (ajateltuja)’ [no olidki need just needsamad]²⁴

no·_ni ‘no sitten’, *no·_ni* ‘no niin, no sitten’ [no nii, no siis]

nopõ

no·ppē ‘nopea, kiire’ [kiire, nobe], yks. partit. *-i* [nobedat] jne.

no(q)

no, no[?] ‘nyt’ [nüüd]

no·k_ka ‘nytkin, myöskin nyt’ [nüüdki, nüüd ka]

no·k_ka_ks ‘myöskin nykyisin’ [praegugi]

no·kk'i (-kk'i[?]) ‘nytkin’ [nüüdki]

nudsahama

nu·_DSAḤḤaš ‘putoaa, kaatuu “nutsahtaan”, pehmeästi’ [kukub pehmelt]

²³ Võib olla, et keelejuht pidas silmas hoopis nimetissõrme, sest setukeelne *nime(h)tämä* tähendab ee ‘nimetama’, sm ‘nimittämään’. *Toim.*

²⁴ Otsene tähendus sõnadele *no·_ni nū[?], ni nū[?]* on ‘no ja nood, ja nood’. Täpsem tähendus sõltub muidugi kontekstist. Võimalik, et sõnu *no·_ni nū[?]* võib tõlgendada ka kui ‘need ja nood’, ‘nämä ja nuo’. *Toim.*

nukk

nu·kkah ‘kulmilla, seuduilla, puolessa’ < Võrumaalta [nurkades, paikades < Võrumaalt]

nulk

nominat. *nulk* [paikkond]

nu·lgah ‘nurkassa; kulmilla, seuduilla’ [nurgas, paigas, kandis]

nutgà tādē ‘nurkan taakse’ [nurga taha]

šī·H nu·lgah ‘tässä kulmakunnassa, näillä seuduilla’ [siinkandis]

nurm

nominat. *nurm̄* [põld]

genit. *nurm̄ē bāl* ‘pellolla’ [põllul]

nu·rme ‘pellolle’ illat. [põllule]

nurmik

nu·rm̄/igu tā·v̄vè ‘astiallisen’ [nurmikutäie]

nominat. *-ik* (puu)astia’ < ? *avinurmik* ‘Avinurmesta kotoisin oleva astioidentekijä ja -kaupustelija’ [Avinurmest pärit puusepp ja puunõukaupmees]²⁵

nut

nominat. *nut̄* [nutt, mõistus]

nu·tt̄i ‘päätä, järkeä, neroa’ [pead, mõistust, nutti]

nõgõl

nõ·gõl ‘neula’ [nõel]

mon. *surē nõgl/à* (-*ã*?) [suured nõelad]

²⁵ Avinurmest pärit inimesi on Võru- ja Setumaal tõesti *avinurmikuteks* kutsutud. Aga see, et *avinurmikute* järgi on antud nimetus puunõule, ei ole kindel. Võimalik, et “Väikse murdesõnastiku” (1989: 108) andmetel rohkem Lõuna-Eestis (*Jõh Vai Tõs Hää Saa Kei Trm Kod Pil Vil Trv Pst Hls Krk Hel Ran Puh Nõo Võn Kam Ote Rõn Kan Urv Krl Har Rõu Plv Vas Se Lut*) levinud sõna *nurmik* on andnud omapärase Arvinurme elanikke märkiva liitsõna järgneval teel: *Avinurm + nurmik = avinurmik*. Sõna moodustumisele on võinud kaasa aidata ka Avinurme elanike põline traditsioon puunõusid meisterdada. *Toim.*

nõrgameeleline

nõ·rGà mē·lèlĩne ‘heikkomielinen, vähäjärkinen’ [nõrgamõistuslik, nõdrameelne]

nõstma

infin. *nõ·stma* [tõstma]

nõ·st’ ‘nosti’ [tõstis]

ä·rr·olē no·stnũ? ‘olen itseäni loukannut (painavia esineitä)

nostamalla, nostellessani’ [olen endale viga teinud (raskeid asju) tõstes]

nõsõma

infin. *nõzēma* [tõusma]

nõ·sõsi ‘nousivat’ [nad tõusid]

nõsõng

nõ·zē/ŋGut ‘(auringon ym.) nousua’ [(päikese)tõusu]

nominat. -ŋG [tõus]

nõtsk

nominat. *nõtsk* [lohk, nõgu]

nõ·Dzù·Bāle ‘(pellon) notkolle, notkoon, alanteeseen’ [(põllu)lohku]

nõudma

nõuDaš ‘tiedustellaan, kysytellään, vaaditaan’ [küsitakse, uuritakse, nõutakse]

nõudminõ

nõ·ù/d’ja mm. ‘tiedustelija, kysyttelijä’ [küsiija, uurija]

-dmizē·st’ ‘(maksua) tiedustelusta’ [(maksu) küsimise eest]

nõ·ùDminē ‘tieduste/lu, -lemine’ [küsimine, uurimine]

nä

nä = *nimä?* ‘he’ [nemad]

nägemine

nä·gēm̄st ... vīl̄ nāe ja kũldm̄st kũ·l̄e ‘mitä näkemiseen (näköön) tulee – niin näen ja mitä kuuloon tulee niin kuulen vielä’ [nägemusi ... veel näen ja kuulmisi kuulen]

nägemä

nä·ttä[?] ‘nähdä’ [näha]

nä·ijē[?] ‘(he) näkivät’ [nad nägid]

ka·s̄ ... nä·ijē[?]? ‘näitkö?’ [kas sa nägid?]

näk̄, nä·kk̄ ‘(hän) näki’ [ta nägi]

... ko·f̄ki nä·ttä[?] ‘... (ei) missään sietää, (mielellään) nähdä’ [ei kuskil näha]

nä·ttä[?] o·l̄ mm. ‘ilmeisesti, nähtävästi oli’ [ilmselt, nähtavasti oli]

näidsik

nä·i·d̄s̄i/(k̄)koH ‘piikana, palvelijattarena’ [teenijatüdrukuna]

nominat. -k̄, -k

nüsmä

nü·š̄mä, nü·š̄mä ‘lypsämään’ [lүpsma]

nü·š̄š̄ä ... ä·r[?] ‘lypsä (loppuun)’ [lүpsa ära]

nü·š̄ ä·r̄ ‘lypsi’ [lүpsis]

nü·š̄n̄/ü (-ü[?]) ‘lypsänyt’ [lүpsnud]

nüssik

nü·š̄s̄/iguč̄P ‘lypsinkiulunkin’ [lүpsikugi]

nominat. -Ik̄, -Ik [lүpsik]

Okse

o·ks̄è naisennimi < ven. Оксенья [(naisenimi)]

olõma

o·l̄t = ol̄et ‘sinä olet’ [sina oled]

o·m̄ ‘on’ [on]

mi·ḍā̀gi o·m̄ ‘jotakin on, eufemistisesti, (lapsi) on jo olemassa, syntynyt’ [midagi on, (eufemistlikult) laps on juba olemas, sündinud] painostellusti *ò·m̄m̄e, o·m̄m̄e* ‘on’ [(rõhutatult) on]
om̄gī?, *om̄m̄egi* ‘onkin’ [ongi]
o·m̄m̄/ā?, *-à* ‘ovat’ [(nad, need) on]
om̄gina ‘onkin (< lännempää)’ [ongi (< lääne pool)], vrt. *o·m* jne.
ku·i ma ha·iḡe o·l̄nu u·s̄ ‘jos en olisi ollut sairas’ [kui ma haige ei oleks olnud]
sāk̄_ol̄nu mull_ü·t̄s ja sa·mà ‘vuodentulo olisi ollut (yksi ja) sama’ [aasta sissetulek, saak oleks olnud sama]

ooda

ōDà ks. *ū̀t̄* ym.

opma

o·p̄mah ‘oppimassa, opissa’ [õppimas]

oppama

infin. *oḗpàdā?* [õpetada]

o·p̄pas̄ ‘opettaa, neuvo’ [õpetab]

t̄u oḗpas̄ ‘tuo opetti, neuvoi’ [too õpetas]

oppus

oḗpus̄ ‘opetus, neuvo’ [õpetus, nõuanne], vrt. *haùG*

orjus

ju·màla_sōnà o·r̄juz̄, o·r̄jus̄ ‘jumalan (sanan) palvelus’ [jumalateenistus]

ors

nominat. *oḗs̄* ‘orsi, seiväs’ [õrs, teivas]

o·r̄r̄ega ‘seipäällä, riuulla’ [õrrega, vardaga]

o·r̄r̄e_Däut̄ ‘(kaksi) orrellista (kanoja)’ [(kaks) õrretäit (kanu)]

osi

o·sǫ̀ ‘huosia(in)’ [osja]

mon. *ožǫ̀* ‘huosiat’ [osjad]

ots

o·tsà̄_H ‘otsalla’ (“otsan edessä”) [otsa ees]

otsani

o·tsàni, *-ní*̄[?] ‘kokonaan, aivan, täysin; loppun saakka’ [täiesti, päris; lõpuni]

otspaja

o·ts/paija ‘(savupirtin) ikkunaan’ [(suitsutare) aknasse]

nominat. *-pa*̄_{ǫ̀}: ks. *pa*̄_{ǫ̀}

otsõpäädi

o·tsȭ_{ǫ̀}-*pää*̄_{di} ‘kärjin pystyynpäin, ylöspäin’ [püstipäi, ülespoole]

paaba

pā·bà, *pā·bà* ‘mummo’ [vanaema] < ven. *баба* [eit, naine]

va·nà *pā·bà* *manò* ‘vanhan mummon luo’ [vanaema juurde]

demin. *pā*̄_{ba}*k̄k̄e*̄_{ne} [vanaemakene]

paar

kü·m̄m̄e *pāri* ‘kymmenen kaksoisämpärillistä, ämpäriparia’ [kümme paari, kümme ämbripaari]

padi

nominat. *pad*̄_i, *pa*̄_{di} [padi]

pa·t̄jū_{bāl} ‘tyynyillä’ [patjade peal]

pagõma

pà̄: *e*̄_{da}[?], *pa*̄_{eda} ‘paeta’ [põgeneda]

pa·kkē īšt ‘paetkaa edestä(ni, tieltäni), väistykää’ [põgene eest, tagane]

sa·pakkedē? är? ‘sinä pakenet (pois)’ [sa põgened ära]

ē·i pa·kkē? ‘en pakene!’ [ei põgene!]

pahanõma

infinit. *paha/nē(m)ma*, *-dā?* [vihastama, vihastada]

ol’ pa·hānu är? ‘oli suuttunut’ [oli vihaseks saanud]

pa·hāsi ‘suuttui, tuli pahoilleen’ [vihastas, sai pahaseks]

pahr

nominat. *pa·h̄r* [kult]

pahrù ‘karjun’ [kuldi]

allat. *-lē* [kuldile]

pai

nominat. *pai* ‘paju’ [paju]

pa·ījù rā·est’ik ‘pajutiheikkö, -pensaikko’ [pajutihnik]

paja

pa·jā·bālē ‘ikkunanlaudalle’ [aknalauale]²⁶

pakk

pa·k̄ mm. ‘tupakkarasia’ [suitsupakk, sigaretipakk]

pakõ

pa·kkē- ks. *pà·edā?*

palakõnõ

pa·lak̄k̄ēzīlē ‘Palakesten kylään’ [Palakeste külla]²⁷

²⁶ Seto keeles on *paja* tavalisem tähendus ‘suitsuauk, pajaaken’. *Toim.*

²⁷ Võimalik, et *pa·lak̄k̄ēzīlē* tähendab ka Palakeste küla elanikke või ka Pala küla elanikke. *Toim.*

palama

pa·las̄ ‘palaa’ [põleb]

pa·l̄li ... ä·r² ‘paloivat (poroksi, tyystin)’ [põlesid ära]

pa·l̄l̄i² ‘paloivat’ [(nad) põlesid]

pallõ

pa·llõ ‘paljon’ [palju]

-s̄ ‘kuinka paljon (sitten); paljoksi’ [kui palju (siis)]

pallus

pa·ll̄u/s̄, pallus̄ ‘rukoileminen, rukoilu; rukous; (jumalan)palvelus’

[jumalateenistus, palvus]

yks. partit. -*ist* [palvust]

genit. -*ze* jne. [palvuse]

pallõma

pa·ll̄e(m)ma ‘rukoilemaan; pyytämään’ [palvetama; paluma]

minä pa·ll̄e ‘rukoilen, pyydän’ [palvetan; palun]

pa·ll̄emaH ‘rukoilemassa’ [palvetamas]

pa·ll̄el̄bi ‘pyydettiin, rukoiltiin’ [paluti, palvetati]

nu· pa·l̄ssi ‘nuo pyysivät’ [nood palusid]

tû· pa·ll̄el̄ ‘tuo pyysi’ [too palus]

pa·ll̄eze ‘pyytävät, rukoilevat’ [paluvad, palvetavad]

palñtsa

pa·lñtsaH ‘sairaalassa’ iness. [haiglas] < ven. *больница* [haigla]

palo

nominat. *palõ*

pa·lõ·bäl̄ ‘nummella’ [nõmmel]²⁸

²⁸ Täpsem tõlge sõnale *palo* on ee ‘palu’, sm ‘kangas’. *Toim.*

palotama

pa·loṭṭa(m)ma ‘polttamaan’ [põletama]

pa·loṭṭi ä·r[?] ‘poltti (poroksi)’ [põletas ära]

ni·mä[?] pa·lõḃi ‘he polttivat’ [nad põletasid]

ä·r palõḃi_ēnē ‘polttivatpa, polttivat vaan (poroksi)’ [nad põletasid ära]

pandma

infin. *paṇḃma* [panema]

pa·ṇḃ/a (-ä[?]) ‘panna, asettaa’ [panna, asetada]

pan = paṇē[?] ‘pane’ [pane]

pan sa·rṽiḷē ‘pane, aseta sarville(si), sarviisi’ [pane sarvedele]

pa·n_no ‘panepa, pane toki’ [no pane]

pa·n_meit_ ‘pane meitä...’ [pane meid]

pa·ṇ rõ·iḃiḷē “‘pane”, pue vaateet päällesi, pukeudu’ [pane riidesse, riietu]

pa·n_nu ‘pane nuo’ [pane nood]

kas pa·ṇi? ‘panetko?’ [kas paned?]

paṇḃ ‘panee’ [paneb]

paṇḃ ‘pani’ [pani]

(tilapäisesti?) *om pa·ṇi* ‘on kerrottu, “pantu”’ [on jutustatud, “pandud”]

parhilla(q)

pa·rḥiḷla (-llä[?]) ‘paraikaa, nyt (juuri), “parhailaan”’ [parajasti, just nüüd, praegu]

partei

partte·i ‘sissijoukko’ [sissijõuk] < ven. *партия* [partei]²⁹

²⁹ Arvatavasti on substantiiv kokku langenud seto omasõnaga *part*: *pardi* ee ‘rühm, hulk, salk’, sm ‘joukko, ryhmä’. *Toim.*

partlimõtsalinõ

pa·rìli mõ·tsàli/sęst ‘pardieripedosta’ [sissijõugust],
nominat. -*nę*³⁰

parõmb

nominat. *par`e(m)B* ‘parempi’ [parem]
pa·r`embaH ‘paremmin’ [paremini]

pehe-, peht

pe·he-, *pe·H'* ks. *pi·Htekkęze*

pelet

nominat. *pełet* < ven. *билет* [pilet]
pe·łeđä_võłja ‘kuljettaja, “lipun ottaja”, -tarkastelija’ [piletikontroll]

Pelsi

so·lõd'ist ... pelzilt ‘Solodin ja Pelsin (setukais)kylistä (oli miehiä sodassa)’ [Solodi ja Pelsi (seto) küladest (oli mehi sõjas)]

peremiis

pe·r`emīs ‘isäntä’, tilapäisest (avio)mieheni’ [peremees, isand;
juhuslikult (abielu)mees]

peri olõma

pe·ri o·l̄ ‘oli kotoisin, peräisin, syntyisin’, yleisvir. *päri(t)*

perrä

tu·lę pe:rrä ‘tulee noutamaan, hakemaan, “peraan”’ [tuleb järele]

³⁰ Sõna täpne tähendus pole kontekstista selge, kuid seda võiks võrrelda saksa sõnadega *Pard*, *Pardel* või *Parder* ‘leopard’. *Toim.*

perä

nominat. *peṛā* [pära]

pūt̃t̃ü pe·ṛā ‘pytyn pohja’ [püti põhi]

pe·ṛri ‘jäänteitä, “peria”’ [jääke, pärasid]

peräkõrd

pe·ṛāgõrrā ‘viimeksi’ [viimati]

pesmä

peśmä, peśmä ‘pieksämään’ [peksma]

petskas

yks. nominat. *pe·ṛśkas* [ahjusuu ees olev õõnsus tuha kogumiseks]

< ven. ? *печурка* ‘ahjuke’

iness. *pe·ṛśka/ĤĤ*

elat. *-st*

pe·ṛś(ok)kahe ‘uuninloukkoon (uunin etusivussa)’ ~ *pe·ṛśokkahe*

pidämä

infin. *piṭṭā* ‘pitää’ [pidada]

pe·i ‘piti’ [pidas]

śā·à piät̃ ... sa·izma ‘hää/väen, -saattueen (“häiden”) pitää seisoa’
[pulmarahval (pulmal) tuleb seista]

timä piät̃ sâ·ma ‘hänet pitää saamaan’ [tema peab saama]

pê·dü pe·ṛsekkese vulg. ‘käytetyn takapuolen, huoran’ [kasutatud tagumiku, hoora]

piht

nominat. *piĥt*

lä·bi pi·hà ‘läpi selän yläosan resp. vaatekappaleen selkämystän’

[pihast läbi]

pihtõq

umà pi·ḥṭek̄keze (-ze) ‘pikku pihtensä’ [oma pihikesed]

pe·heṭte vaiḥḥeḷe, pe·ḥṭ’ide va·iḥḥeḷe ‘pihtien väliin’ [pihtide vahele]

piislemä

infin. *pi̇sle(m)mä* [soojendama]

pe·ṣeḷ ‘lämmitteli itseään’ [soojendas ennast]

pilma

infin. *pi̇lma* [loopima, pilduma]

pi·l̄ ‘heitteli, paiskeli’ [loopis, pildus]

prees. *pi·l̄* ‘heittää’ [loobib, pillub]

pilt

nominat. *pilt̄* ‘kuva’ [pilt]

pi·lõl̄ mm. ‘pyhäinkuvat’ [pühapildid]

pini

pi·nì, pi·ṇì ‘koira(t)’ [koer]

mon. *pini̇* [koerad]

pi·nì po·ig ‘koiranpentu’ [koerakutsikas, koerapöeg]

pink

ta·r̄e pi·ṅGH ‘tuvassa penkkinä, rahina’ [*piltl.* toapingina]

vrt. *nā·ṣeH* ‘avioaimona’ [abielunaisena]

pistü

pi·stü ‘pystyyn’ [püsti]

pisu

pi·zù ve·t̄ ‘hiukan, tippanen, “kipunan verran” vettä’ [kübeke, tibake vett]

piteh

pit̄te(H), *bit̄te*H ‘pitkin, myöte’ [piki, mööda]

Plaani

plā·nilē ‘Plaaniin’ ~ *plā·ni* illat. (paikannimi itäisellä Võrumaalla)
[Plaaniile ~ Plaani (kohanimi Ida-Võrumaal)]

plaańma

plā·ńma ‘pieksämään, huitomaan’ [peksma, vehkima]

plassikõnõ

plā·šI(k)keņē ‘pikku lekkeri’ [lassike, lähkrike]

plā·ššik̄keze-täv̄vè ‘lekkerillisen’ [lassitäie, lehkritäie], yleisvir. *lass*

pliin

plīnI^P ‘linnit, pannukaakut’ < ven. *блин*, mon. *блины* [pannkoogid]

plõhku

pä·ššI plõ·hku ‘(me) pääsimme pakoon’ [me pääsesime plehku],
yleisvir. *plehku*

poiss

nominat. *poiš* [mees]

po·izilē ‘(ikä)miehelle’ [eakale mehele]

mon. genit. *poišsa* ‘miesten, miespuolten, henkilöiden’ [meeste]

poissarahvas

po·issarahvaš ‘mies/väki, -puoliset, miehet’ [mehed, meespere]

pokan

pogānast ‘paholaisesta’ [kurivaimust], ven. *поган(ый)* [pagana-],
yleisvir. *pagan*

poolõ

la·ul̄ù_Bōl̄e ‘lauluntapainen, “-puoleinen”’ [laulusarnane], vrt. *pühä*

porrama

sa po·rrat̄ ‘sinä lörpöttelet, puhut pötyä, “poriset”’ [sa lobised, laterdad, ajad loba]

postel

po·st̄el̄ ‘patja’ < ven. *постель* [madrats]

pridan, pritan

yks. nominat. *pridàn* t. (?) *prittàn* < ven. *приданое* [kaasavara]
pri·dànat̄ ‘myötäjäisiä’ [kaasavara (mitm. partit.)]

proosta

yks. nominat. *prōstā* < ven. *посм(оў)* [lihtne, tavaline]
prō·stāʔ ‘yksinkertaiset, tyhmat’ [lihtsad, tavalised, rumalad]

pruumma

pr̄y·m̄iʔ ‘koetata, kokeilla’ [proovida, katsetada]
pr̄y·ms̄e_lä·B̄i ‘koetti (loppuun)’ [proovis läbi]
maʔ ol̄e ... pr̄y·m̄nuʔ ‘olen koettanut, kokeillut’ (mm. coituksesta)
 [olen proovinud, katsetanud (mh koituse kohta)]
 yleisvir. *proovima*

pundipandja

pu·nd̄i-paṅd̄jit̄ ‘kertojia, (?) valehtelijoita’ [jutustajaid, ? valetajaid]

purulõ

pu·r̄ul̄e ‘rikki’ [katki, puruks]

pusja

(tu·h̄ka-)puš̄ja ‘hajunlaskija’ [pussaja]

pusma

infin. *pūsma* [pussama]

putsai

pu·tsai ‘höyhen, sulka’ [(udu)sulg, ebe]

partit. *pu^pzdāt* [(udu)sulge]

putt

pūt ks. *pūt*

puttuma

va·s̄ta pu·ttuzi run. ~ *va·s̄ta pu·ttu, pu·ttu ... va·s̄ta* ‘puuttui, sattui vastaan, tapasi’ [puutus vastu, kohtas]

puu

nominat. *pū* [põu]

pū·H ‘povessa’ [põues]

illat. *pū·HHU* ‘poveen’ [põue]

puuk

nominat. *puuk̄* [kratt]

puukk̄i ‘paraa’ [kratti]

puulpühä

pū·l̄Būh̄ä ‘lauantai(na); aatto(na)’ [laupäev(al); (pühade) eelõhtu(l)]

puustus

pū·štu/ze ‘autiomaan’ [tühja maa]

nominat. -s̄ < ven. *пустошь* [tühi maa, kõnnumaa]

puutma

infin. *pūtma* [pudistama, pudendama, peenendama]

pō·dā^p ‘avaa (herneen-, pavun-) palkoja, puhdistele palkoja’ [avab

(herne-, oa-) kaunu, puhastab kaunu]

yleisvir. *poetama*

puuvõisi

pû·võ̀ismēga ks. *-võ̀ismē-*

põimma

põ·imma ‘leikkaamaan (viljaa)’ [(vilja) lõikama]

põld

nominat. *põ̀ld* [põld]

põ̀ldu ‘pellosnarkaa, -palstaa, -kaistaletta’ [põllumaad, -riba]

põ̀llü vi·zi ‘palstoittain, kaistaleisiin jaettu(i)na’ [ribadeks jagatu(i)na]

põrss

põ·rs ‘porsas’ [põrsas]

päkäpiukõnõ

pä·kkä-piukkēnē ‘peukaloinen, peukalopoika’ [põidlapikkune, pöialpoiss, päkapikk]

pälk

pä·lkkü pi·l ‘heittää ohravalkeata’ [põuavälku lööb]

päsemä

infin. *päzēmä* [pääsema]

pä·ssi ‘(hän) pääsi, pelastui’ [pääses]

pä·ssi ... va·llälē ‘pääsivät auki, aukenivat’ [pääsesid lahti, vabanesid]

Päts

pä·tsi ‘(valtionpäämiestä) K. Pätsiä’ [(riigipead) K. Pätsi]

pääle

pä·lē ‘päälle; paitsi; sittenkin, edelleenkin; jälkeen; vain’ [peale; lisaks; siiski; veelgi; järel; pärast; vaid]

i·k̄va p̄ā·le ‘itkevät vain’ [nutavad üha]
kirjavir. *p̄ā·legi*.

päälik

a·iDà p̄ā·likkohe ‘aidanluhtiin, -ullakkoon’ [aidapööningule]

pügämä

p̄ü·ḡämälDä (-lDäʔ) ‘keritsemättä’ [pügamata]

p̄ü·äʔ, p̄ü·ä ... ä·rʔ ‘keritse’ [püga]

p̄ü·Gì ‘keritsi’ [pügas]

om̄m̄i·ñne p̄ü·ḡänü ‘on ennen kerinnyt’ [on enne püganud]

p̄ü·ḡä·ge (-gēʔ) ‘keritkoon’ [pügage]

pühi

nominat. *p̄ühi* ‘pyhäpäivä’ [püha]

ka·t̄s̄ p̄ü·ññi ‘kaksi pyhää, pyhäpäivää’ [pühi]

pühä

p̄ü·h̄ä mm. ‘pyhä mies, pyhimys’ [püha mees, pühak]

p̄ü·h̄ä·bōlest ‘jumalisia asioita silmällä pitäen, hengellisistä asioista puhuen’ [jumalikke asju silmas pidades, vaimulikest asjadest rääkides]

pühäne

p̄ü·h̄ä·ne ‘pyhimyksenkuva’ [pühapilt]

pükäi

p̄ü·k̄käi ‘keritsijä’ [pügaja], vrt. *p̄ü·ḡä-*

pümme

p̄ü·m̄m̄è ‘pimeä’ [pime]

p̄ü·m̄ēkkul, -lē ‘pimeässä, pimennossa’ [pimedas, pimeduses]

pütt

püt̄ ‘pytty, tynnyri’ [pütt, vaat]

püäq

püäʔ jne. ks. *pü·gä-*

püür

pö·rāk̄k̄ene ‘koristekuvio “pyöränen” (esiliinassa)’ [kaunistusmuster (põllel)]

pāle pō:rä ‘paitsi “pyörän” (vaatteissa)’ [peale “pööra” (riietel)]

püürhäll

pü·r/hällü ‘pyörivän kiikun’ [jääkarusselli]

nominat. *-häll̄* [jääkarussell]

raas

rā·zāʔ ‘palaset, sirpaleet’ [tükikesed, palakesed, killud]

ki·vi·rāzàga ‘kivipalaselalla’ [kivitükiga]

raat

nominat. *rāt̄*, yleisvir. *traat*

rā·dīʔ ‘(puhelin)langat’ [traadid]

rabama

ole_ēi ra·bamīst̄ki li·ñnu ‘ei ole loukuttaminenkaan pellavia, ei tarvitse edes loukuttaa pellavia’ [ei olegi vaja linu lõugutada]

ragoma

ragòma ‘hakkaamaan’ [raiuma]

ragì ‘hakkasi’ ~ *ra·gì* [raius]

ra·iʔ ‘sinä hakkasit (rikki)’ [sina raiusid katki]

ra·ije (-ēʔ) ‘(he) hakkasivat’ [(nad) raiusid]

raottaš ‘hakataan’ [raiutakse]

Rasseeja

raššē·jast ‘Venäjältä’ elat. [Venemaalt] < ven. *Россия* [Venemaa]

rassõ

ra·ššē ‘vaikea, raskas’ [raske]

ratsõllaq

ra·tšēllā ‘ratsain, ratsastaen’ [ratsa, ratsutades]

rattaq

mon. nominat. *rattā* [vanker]

umà ra·tt’it ‘omia (nelipyöräisiä) rattaita, kärryjä, vankkureita’ [omi (neljarattalisi) rattaid, kärusid, vankreid]

raudi

ra·ùdi pä·äl ‘rautatiellä’ [raudteel] < yleisvir. *raudtee*

ravitsõma

ra·v/ltt’i ‘ruokittiin, kestittiin’ [kostitati, toideti]

infin. *-idä*, *-itse(m)ma* [toitma, söötma, kostitama]

*ma ... ravi*_{DSa} ‘minä ruokin’ [ma kostitan]

ka·rja ra·vlttēH ‘karjaa ruokkien’ [karja toites]

ravvaq

ra·vv/à, -ä, *-akk’i* ‘raudat(kin), keritsimet(kin)’ [lambarauad(ki)]

rees

rēš ‘maanosuus, -palsta’ [maariba, -tükk]

< ven. *pez, pezamb* ‘leikata’ jne. [lõigata]

rehekopli

re·hè-kopli ks. tekstiä n:o 101.

repp

nominat. *reḗ*, yleisvir. *trepp*

re·ḗḗpi·piṭṭeH ‘rappuja myöten’ [treppe mööda]

rihah

ṛi·BAH ‘riippuen, riipuksissa’ [ripakil, rippumas]

rihahu(i)si

ṛi·BAḤḤ/uṣi, -uṣi ‘riipuksissa, rempallaan’ [ripakil, laokil]

riibma

ri·BŪ[?] ‘haravoida’ [riisuda]

Riidsi

ri·^dzil (*nī-*, *vī-* ?) epäselvä henkilön- tai paikannimi [(ebaselge isikuvõi kohanimi)]

Riigisõda

nominat. *ri·Gì sōDà* [Esimene maailmasõda]

ri·Gì sō·aH ‘ensimmäisessä maailmansodassa, “valtionsodassa”’
[Esimeses maailmasõjas]

riikkahe

ri·kkahe ‘rikkaasti’ [rikkalt]

riikkalõ

ri·kkalē ‘rikkaasti, varakkaasti’ [rikkalt, jõukalt]

vrt. *và·ezelē* ‘köyhästi; köyhälle’ [vaeselt, kehvalt]

rikõh

ri·kk/ēH ‘vikaa, loukkausta’ [viga, riket, eksimust]

nominat. *-ēH* [rike]

rinna pääl

ri·ñnā_̄ bāl̄ “‘rinnempana”, syrjässä, sivumpana’ [eemal, kõrval]

rintnik

ri·nñiik ‘vuokralainen’, yleisvir. *rentnik*

ripanusi

hoř ri·ppà_̄ħħužigi (-gi^ř) ‘vaikkapa riipuksissa’ [kasvõi ripakile]
vrt. *ri·BA-*

ripakõlla

hoř ri·ppak_̄ķēlla_̄gi (-gi^ř) = edell.

ristesä

ri·s̄težä ‘kummisetä’ [ristiisa]

allat. *-le* [ristiisale]

ri·s̄t’ äzäs ‘kummisedäksi’ [ristiisaks]

ristkätseq

ri·s̄tkätsE^ř ‘ristiäiset’ [ristsed]

ristäm

ri·s̄täm ‘kummitäti’ [ristiema]

roodsi

va·nà rō·^{dž}i še·ttò kî·l̄ ‘aitosetokainen, vanha (rootsalais)setukainen
kieli, puheenparsi’ [puhtsetu-, vana (rootsi)setu keel, kõneviis]

rō·^{dž}i rahvas ‘Ruotsin kansa’ [rootsi rahvas]

rō·^{dž}i va·ŋGI^ř ‘Ruotsilta otetud vangit (setukaiset)’ [Rootsilt võetud
vangid (setud)]

roodsiaolinõ

rō·^{dž}i-aoline ‘Ruotsin vallan aikainen’ [Rootsi võimu aegne]

Roodsisõda

pā·le rō·dsi sō·à ‘Isonvihan jälkeen’ [pärast Põhjasõda]
 illat. *rō·dsi sō·tta* [Põhjasõtta]

ruga

ha·inà·rua? ‘heinäsaatot’ [heinasaad]
 yks. nominat. *-rugà* [heinasaad]

rumalahe

ru·màlahe ‘tyhmästi, typerästi’ [rumalalt, juhmit]

rumalast

ru·màlast ‘tyhmäksi, mielipuoleksi’ [rumalaks, hullumeelseks]

runima

infin. *ru·nima*, yleisvir. *ronima*
ru·ne ‘kiipesi’ [ronis]

ruunõ

rū·ne ‘ruokoinen’ [roost, roogne]

ruusahaud

rū·zà ha·ùda ‘sorakuoppaan’ [kruusaauku]

rõibõh

sa·nđi rō·ibeh ‘vaivais-, kerjäläisriekale’ [kerjusenäru], yleisvir. *raibe*

rõivas

mon. nominat. *rō·ivã?* ‘vaatteet, puku’ [riided]
pa·n rō·ivile ‘pukeudu, pane vaatteet päällesi’ [riietu, pane riided selga]

rüüli

rüüli ‘rosvo, ryöväri’, yleisvir. *röövel*

rüüss

nominat. *rüüs* [köha]

lü·rü·zü ‘tuo, aiheuttaa yskän’ [toob, tekitaab köha]

saatma

kõõ·nõ·rēBast pe·r̄r̄ä s̄ā·Dǎʔ ‘nuorimman (sisaren) viemänä läheta

perässä’ [noorema (õega) saadan tagant järgi]

ke·skm̄ät̄šest s̄āt̄k̄e pe·r̄r̄ä ‘keskimäisen välityksellä (tuomana)

lähettäkää perässä’ [keskmisega saatke järgi]

va·nēbaļt̄ sa·Dǎʔ ‘vanhemman (tyttären) tuomana, vanhemman välityksellä läheta’ [vanema (tütrega) saada]

sadama

infin. *sattǎʔ, sadàma* [sadada, sadama]

sa·tt̄as ‘putoaa, kaatuu; sataa’ [kukub, langeb, sajab]

sa·tt̄e ‘kaatui; satoi’ [kukkus, sadas]

saisma

infin. *sa·izma* [seisma]

saiz ‘seisoo’ jne. [seisab]

sajah

sa^jah ‘häissä’ [pulmas]

sa^jaga (-gǎʔ) ‘hääväellä, -saattueella, -saattueineen’ [pulmarahvaga]

sajarahvas

sa^jà rahväs ‘(sulhasenpuoleinen) hääväki, hääsaattue’

[(peigmehepoolne) pulmarahvas]

šaksaväits

šaksà-väi *Дҫѣ* ‘linkkuveitset’ [liigendnoad]

yks. nominat. -*väits* [-nuga]

sann

sa·ñ ‘sauna’ [saun]

partit., -illat. -*ñna* [sauna]

iness. *sa·ñnaH* jne. [saunas]

sannutama

sa·ñnuttamma ‘kylvettää saunassa; saunoittaa, saunaa, kylpyä hommaamaan’ [saunatama]

sarahvan

sa·ràHva/ñ ‘mekko’ [kleit]

akkus. -*ñi*

< ven. *сарафан* [vene talunaise pihitseelik]

sau

nominat. *sàu, sau* [suits] [vrd *sa·ù tarĕ*]

tul’ sa·vvu ‘tuli savua’ [tuli suitsu]

sautarõ

sa·ù tarĕ ‘savupirtit’ [suitsutared]

seeni ... kooni

sē·ñl ... kōñl ‘niinkauan kuin, kunnes’, yleisvir. *seni ... kuni*

seenits

šē·ñltsēH ‘eteisessä’ [eeskojas, esikus]

< ven. murt. *сеницы*, tavall. *сени* (mon.) [eeskoda, esik]

selle

se·ļle, et ‘sen takia, tähden että’ [selletõttu]

sellemäne

se·llemäne ‘tämänpuoleinen’ [sellepoolne, selletaoline]

Sibir

si·Bìràhe ‘Siperiaan’ [Siberisse]

siib

nominat. *si`iB* [tiib]

sī·bàl ‘siivellä’ [tiival]

i·l̄m š̄ivalDA (-lDa?) ‘ilman siipeä, siipiä’ [ilma tiivata, tiibadeta]

siih

sī·H ‘tässä, täällä’ [siin]

siiloviilolinõ

sī·lõ vi·lõline ‘viiruinen, raitainen’ < yleisvir. *siiru-viiruline*.

siir

nominat. *sîr* [säär]

sē·re·š̄eH ‘sääressä’ [sääres]

siist

sīst ‘tästä, täältä’ [siit]

sikk

nominat. *šik̄* [sikk, sokk]

šī·kkà ‘pukin’ [siku, soku]

allat. *-l̄e* [sikule, sokule]

singutama

ma šī·ŋgùDA ‘minä heilutan, longotan’ [ma kõigutan, lehvitan]

šī·ŋgùDA e·ñne! ‘heilutapa, longota vain!’ [lehvita aga!]

sinkahutma

si·ŋkkaññuṭ' ɽəñnɛ 'heilahdutti, longahdutti vain' [lehvitas aga]

sis

ɽs, s, s̄ 'sitten, silloin' < *s̄is̄* [siis]

z.lä-t̄s̄ tā 'silloin hän meni' [siis ta läks]

ja·ɽsɽ 'ja sitten, silloin' [ja siis]

siss

nominat. *sis̄* [siss] < ven. *уису* [logard, hulkur, looder]

si·šs̄iʔ 'sissit, rosvot' [sissid, röövlid]

si·s̄s̄e Gä:est 'sisseiltä' [sissidelt]

sitt

si:t̄t̄à k̄i·rmaga 'lantakuormalla' [sõnnikukoormaga]

sjoo

šjō 'tämä', painottomana nominat. *šjo* [see]

ades. *-l* [sellet]

allat. *šjōlɛ* [sellele]

elat. *šjōšt̄* jne. [sellest]

soend

so·ènd/ist 'ilves-, vironsudesta, -lta' [libahundist, -hundilt]

-is̄ o·l̄m̄iʔ 'ilvessutena ollut' [libahundiks olnud]

soendus

nominat. *so·èn/duš, -duš* = *so·ènd* [libahunt]

so·ènduzɛš 'ilves-, vironsudeksi' [libahundiks]

soepini

ka-t̄s̄ soè pi-ñni 'kaksi suden/poikaa, -pentua' [kaks hundikutsikat]

Solodi

so·lòd'ist ... pelzilt ‘Solodin ja Pelsin (setukais)kylistä (oli miehiä sodassa)'] [Solodi ja Pelsi (seto) küladest (oli mehi sõjas)]

sopsikõnõ

so·pśíkķēņē ‘pieni sateenkuuro’ [väike vihmahoog]

suga

sugà ‘harja, kampa’ [hari, kamm]

sù·a perrä ‘harjaa, kampa hakemaan, noutamaan’ [harja, kammi tooma]

sugima

infin. *sugìma, su:kk'Iʔ* ‘sukia’ [harjama, kammima]

ä·r zugè ‘kampasi (sileäksi)’ [kammis ära]

su·ì ... ä·r ‘kampa sileäksi’ [kammi sirgeks]

pâ· su:kk'Iʔ ha·r'i ‘pääsukemisharja’ [peakammimishari]: vrt. samanlaista infinitiivin attributiivista käyttöä tapauksessa *kiñni köüttäʔ rõngas* ‘(kiinni-)köyttörengas, sidontarengas’ [sidumisrõngas]

sugumanõ

ü·tte su·gùmanē ‘kaltainen, samanlainen’ [sarnane, samasugune]

vrt. *se·l̥ēmāne* ‘tämänpuoleinen’ [sellepoolne, selletaoline]

sukka(q)

su·kka (-kkäʔ) ‘(sinun) kanssasi’ [sinuga, sinuga koos]

sulama

infin. *sulläʔ* ‘sulaa’ [sulada]

ä·r su·l̥i ‘sulivat (tykkönään)’ [sulasid ära]

surbma

su·rbuttas ‘survotaan (viljaa)’ [(viljateri) katki suruma]

surnu

su·r̄nu ‘kuollut’ < yleisvir. *surnu(d)*

suur

lä·t̄s̄k̄i ... s̄ūrēļē ‘meni suureksi, yltyi’ [läkski suureks]

suurmas

s̄ū·r̄m̄it̄ ‘ryynejä’ [tangusid]

s̄ū·ur̄ma te·r̄ā·gā? ‘ryyninjyvällä’ [tanguteraga]

suurpüss

nominat. *suū·r̄ p̄ū̄s̄* [suurtükk]

s̄ū·r̄ē·p̄ū̄š̄ā·Bāl ‘tykistömiehenä, tykkien t. “ison pyssyn” päällä’
[suurtüki peal]

suvisõpühi

su·v̄iz̄ē·Büh̄i ‘helluntai’ [suvistepühad, nelipühad]

sõakullus

sõ·a kull̄/zeH̄H ‘sotapalveluksessa’ [aega teenimas,
sõjaväeteenistuses]

nominat. -s̄ [sõjaväeteenistus]

sõda

sõ·Dā ‘sota; sotaväki’ [sõda; sõjavägi]

sõ·aH̄H ‘sodassa, sotaväessä’ [sõjas, sõjaväes]

sõtta ‘sotaan, sota/väkeen, -palvelukseen’ [sõtta, sõjaväkke,
sõjaväeteenistusse]

sõgõl

nominat. *sõ·Ḡl̄* [sõel]

sõ·Gl̄aga (-Ḡā?) ‘seulalla’ [sõelaga]

sõnoma

infin. *sõñnõʔ, sõñnõʔ* [sõnuda, loitsida]

sõnõja ‘taikuri, loitsija’ [nõid, loitsija]

sõnẽ ‘(hän) loitsi’ [ta loitsis]

sõ·nõvãʔ ‘nimittävät, kutsuvat; (?) haukkuvat’ [(nad) kutsuvad; sõimavad]

sõnõmĩst ‘loitsimista’ jne. [loitsimist]

sõsaritsõq

sõ·zàritseʔ ‘sisarukset’ [õed-vennad]

sõõrd

sõ·õrd sõ·zàrit ‘(?) joukko sisar(uks)ia’ run. [hulk õdesid]

sõõrdma

sõ·ras̄·sẽ·rà ‘heru, heru (maitoa)’ [sõõrutab, sõõrutab (piima)]

sällülde

şä·l̄ülde ‘selällään’ [selili(-asendis)]

-üle ‘selällään, selälleen’ [selili(-asendis, -asendisse)]

sällüpäädi

şä·l̄ü-pādi ‘selin, selälleen’ [seljaga, selili(-asendisse)]

sändsil

şä·n̄d̄zil ks. *şä·ne*

särk

şä·rk̄ ‘(pitkä) päällystakki’ [(pikk) kuub, pintsak]

säädmä

şä şä·l̄ä·dāde ‘asetan selän (selkäni) taakse, alemmaksi itseäni’ [sean selja taha]

sääne

sā·nè, sā·hé ‘sellainen, semmoinen’ [selline, niisugune]

mon. *sā·nċz/è (-ě?)* ‘semmoiset’ [sellised]

partit. *sā·nċsīt* ‘semmoisia’ [selliseid]

sā·nċzil ‘semmoisilla’ [sellistel]

süümä

infin. *šümä* ‘syömään’ [sööma]

šüvvä? ‘syödä’ [süüa]

se·ijē? ‘söivät’ [(nad) söid]

se·i ‘söin, söit’ [söin, söid]

šūñüs ‘kylläiseksi, “syöneeksi”’ [söönuks]

t

t < et, et ‘että, jotta’ [et]

ta, tah

ta, taH ks. *tâ, tãH*

taa

tâ, Dâ, painottomana *ta, Da* ‘tämä’ [see]

tãst ‘tästä’ [sellest, siit]

tãH, tãH ‘tässä, täällä’ ~ *tãH* [siin, selles]

mõ·iza tâ ‘kartanonomistaja, “kartanolainen”’ [mõisaomanik]

tã·Hha ‘tähän, tänne’ [siia, sellesse]

šettò nã? ‘setukaiset, setukaisväki’ [setud, setu rahvas]

taadõ

tãDē ‘taakse’ [taha]

la·vva tãDē, la·vva tãDē ‘pöyään, pöydän taakse’ [laua taha]

Taarka

tā·rkka sōnāʔ ‘(Hilanan kylän) Taarkan, runonlaulajan sanat’ [(Hilana küla) Taarka, regilaulja sōnad]

taasperi

tāšpēri ‘takaperin’ [tagurpidi]

tahtma

taht, taht ‘tahtoo, haluaa’ [tahab, soovib]

tahtuma

e·i ta·htu ‘ei haluta, ei tee mieli’ [ei taha, ei raatsi]

ē·s ta·htu ‘ei haluttanut, ei tehnyt meili’ [ei tahtnud, ei raatsinud]

tahvitsōma

ta·hvīdāʔ ‘tahkota, hakata sileäksi’ [tahuda]

takah

ai ... ta·kkaH ‘ajoi takaa’ [ajas taga]

ta·kka/H ‘takana, perässä’ [taga, järel]

-st ‘takaa, jäljestä, perästä’ [tagant, järelt]

talgutama

ta:lguttama ks. *tō·lguttama*

talo

yks. nominat. *talò* [talu]

ta·llà ‘taloja, maatiloja’ mon. partit. [talusid]

talsipühi

tà·lziBühi ‘joulu’ [jõulud]

tan

ta·n ‘täällä, tässä’ [siin] < Võrumaalta, ks. *tâ, tâH* jne.

tangõkõsõq

ta·ŋgẽkẽkẽzẽ (-zẽ?) ‘pikku pihdet’ [väikesed tangid]

tarõ

ta·rẽ ‘talo, asuintalo’ [maja; tuba]

teeda

tẽ·dà, tẽ·Dà ‘ukko; (vanha) aviomies’ [vanamees; (vana) abielumees]

demin. *tẽdàkkẽnẽ, tẽ·Dàkkẽne* [vanamehekene]

< ven. *ded*, genit. *deda* [vanaisa, taat]

tegemä

infin. *teĩtã?* ‘tehdä’ [teha], *teññũ?* ‘tehnyt’ jne. [teinud]

te·kkè, te·kk/è (-ẽ?) ‘tehkää’ [tehke]

tekk/u·i (-u·i?) ‘älä tee’ [ära tee]

teĩ, tek’ ‘teki’ [tegi]

DEgè ka·iHHU ‘tekee, tuottaa vahinkoa, vahingoittaa’ [teeb kahju]

telg

sõ·lẽ telè ‘soljen telkimen’ [sõle telje]

tennämä

te·nnãše (-še?) ‘kiittävät’ [tänavad], pro *te·Fmã-*

tii

tĩ·tìBà ‘tien, “tipa”’ (arvoituksessa reestä) [tee-tiba (mõistatuses ree kohta)]

tiidmä

infin. *tĩ·Dmã* [teadma]

tĩ·D ‘tietää’ [teab]

tĩ·ijã·i ma·ko^Jost o·lã? ‘en tiedä kuvan olleen, kuvan olemassaolosta’

[ma ei tea pildi olemasolust]

tī·ijäi mi·ḍàḡi vīijä·i mû·D ‘en tiedä, että jotain muuta olisi viety, vietäisiin’ [ma ei tea, et midagi muud viiakse]

tī·ij_ä·i mi·ḍàḡi o·t̄s̄i ‘en tiedä mitään etsiväni, en tietääkseni etsi mitään’ [ma ei tea midagi otsida]

tiinmä

a·ìgu t̄·h̄mäh ‘nostoväessä, sotapalveluksessa, “aikaa(nsa) palvelemassa”’ [aega teenimas, sõjaväeteenistuses]

tii(q)

t̄i^ᶑ, t̄i ‘te, teidän’ [teie]

tikkama

infin. *tikkàḍḍ^ᶑ* [puule mahlasaamiseks auk sisse tegema; mahla laskma]

ti·kk/a (-ä^ᶑ), ti·kk_a·k̄s ‘hakkapa kuori mahlapuulta’ [tee puule mahlasaamiseks auk sisse]

tiksahama

t̄i·ksàḥhag_u·i^ᶑ ‘älkää haljetko (?)’ [ärge lõhkege, nõrkege (?)]

tikutoosakõnõ

ti·kkù-tõśa/k̄keze, -k̄kene ‘pikku tulitikkulaatikko’ [väike tikutoos]

partit. *t̄o·sikk̄eist* [tikutoosikest]

vrt. *tū·zi*

tikõ

va·nà ti·kk̄e ‘paholainen, piru’ ~ *ti·kk̄e* [kurivaim, saatan]

tillõ

t̄i·ll̄e taḷḷe ‘pikku vuona(n)’ [väike tall]³¹

³¹ *t̄i·ll̄e taḷḷe* otsene tähendus võib ‘tillukese lambatalle’ küll olla, kuid eelkõige esineb see rahvalaulus lõpukordusena. *Toim.*

timahava

ti·màĥhava ‘tänä vuonna’ < *timä hāva-* [sel aastal]
 vrt. sm. *tällä haavaa* [sedakorda, sedapuhku]

timä

ti·mā ‘hän’ [tema]
 partit. *ti·m̄mā* [teda], yleisvir. *tema*

tipõn

ti·p̄nē ‘(kiharaiset) villajäänteet’ [(kähärad) villajäänused]

titt

ti·t̄ ‘penis’ [peenis]

tohtma

infin. *to·ĥt̄ma* [tohtima]
ei to·hē?, *ei toĥi* ‘ei tohdi, rohkene, uskalla’ [ei tohi, ei julge]
ma·ei to·he? ‘en saa, en tohdi, uskalla’ [ma ei saa, ei julge, ei tohi]

tokol

to·kkòl ‘tukeva’ (?) tai ‘viisas’ (?), run. [tugev või arukas (?)]

tokutama

to·kkūt̄tama ‘tuumimaan, punnitsemaan’ [mõtlemä, arutlemä] < ? ven.
догадать, догадывать [taipama, aimama, mõistma]

tollõmanõ

to·ll̄emanē ‘tuonpuoleinen’ [sealpoolne]
to·ll̄emanē ‘tuonpuoleinen’ (Osip Jalajas:in mukaan Poksan kylästä)
 [sealpoolne], ks. *ki·kk̄esaḡamat̄sē*

trehvämä

tre·ĥvü ‘sattui (menemään jne.)’ [sattus, juhtus (nt minema jne)]

tropus

a·ho o:tsa troppuš ‘ahjonpään tukinryysy’ [ahju otsa tropp (?)]

pa^jǻ̇ tro:pp/uš, akkus. *-ùzē* ‘ikkunantukin ryysy, -vaate’ [aknatropp, -riie]

tšaaarak

nominat. *tš^üārak* < ven. ? *чарка* [viinatops, klaas]

umà vōijù tš^üāràgugǻ ‘pikku voikupillaan, -rasiellan, -astiallaan’
[oma väikese vōinõu vōi -karbiga]

tšasson

tšāššònah ‘tsassounassa, kappelissa’ [kabelis]

< ven. *часовня* [kabel]

tsirk

nominat. *tšir/k* [lind]

genit. *-Gù* [linnu]

mi·ñṅǻ̇ tšir·GULṽ ‘mennä linnun puolesta, linnun häiritsemättä’ [minna
lindu häirimata, linnust mööda]

tšir·GUST ‘linnuksi’ [linnuks]

tsolk

nominat. *tsołk* [solk]

tso·łgi ‘likaveden, pesuveden; ruuanjätteiden’ [solgi, roiskvee,
pesuvee; toiduülejääkide]

tsukõldama

tsu·kkelDa/š ‘kylpeää; pulikoi’ [kümbleb, sulistab]

infin. *-(m)ma* [kümblema]

tšura

tšurà ‘poika’ [poiss; poeg]

vä·ù Dšurà ‘vävy-poika’ [väimeespoeg]

vä·ütšurà_Būl [väimeespoja pool]
yks. partit. tsu·rrà [poega]
mon. partit. tsu·rrè jne. [poegi]

tsurmama

tsu·rmàDǎʔ ‘toukata, survaista; coire’ [tõugata, torgata]

tsuskama

ma tsu·ška a·r̄ ‘puhkaisen (päästä silman)’ [torkan (silma välja)]
tsuzàtt̄i ‘pistettiin’ [torgati, pisteti]

tsuskma

tsu·škma ‘pistämään, pistelemään’ [pistma, torkima]

tsuug

tsu·G, tsuùG ‘virsu’ [pastel]³²

tsuvvāl ‘virsulla’ [pastlal]

tsuut

tsūt ve·it̄keṇe ‘hyvin vähän, hiukkasen’ [väga vähese, kübekese] <
ven. чуть [veidi]

tsälgähütmä

sa tsä·lgähüḍät̄ ‘puraiset (kuolleeksi)’ [sa pured (surnuks)]

tulõma

tul̄ < tulèʔ ‘tule’ imperatiivissa [tule]

tu·l̄nūʔ ‘tullut’ jne. [tulnud]

turak

ul̄ tu·rak ‘mielipuolinen tyhmeliini’ [hull rumal]

³² tsuug: tsuvva eesti vaste on ‘pastel: pastla’ ja soome vaste ‘kurpponen’. Toim.

allat. *tu·rākku/le* ‘tyhmyrille, tomppelille’ [rumalale, tohmanile]
elat. -*st* [tohmanist] < ven. *дупак* [tobuke, lollike]
tu·rak tu·ĕka-pušja ~ *tu·rak tu·ĕja-pušja* ‘tyhmä Iivana, tuhkaan
haisua laskeva tyhmyri’ [loll Ivan, tuhka pussav tohman]

turrutama

tu·FRUʹ ... *üles* ‘ojensi, “tarjosi” ylös’ [sirutas, ulatas üles]

tutustama

tu·ttu/st timä ‘esittäytyi, esitteli hän itsensä’ [esitles, tutvustas end],
infin. -*sta(m)ma* < yleisvir. *tutvustama*

tuu

tû· ‘tuo’ [too, see]

tû·G/a (-ãʹ) ‘tuon kanssa, tuolla; sentakia, siitä syystä’ [tollega; selle
tõttu]

tû· sũtše ‘tuo ruokki (po. Mihklin)’ [too söötis]

tû· om ... nõ·ręB ‘tuo (nim. puoliso) on ... nuorempi’ [too (abikaasa)
on noorem]

tû· myöskin eufemistisesti ‘mies(-vainaja), puoliso’ [kadunud
abikaasa]

tuuma

du pa·lgas ‘tuon palkaksi’ [toon palgaks]

tu < *tû* painottomana, ks. *tû·*

tuuperäst

tû·Beřäst ‘sen takia, sen tähden, siitä huolimatta; kuitenkin, sittenkin’
[sellepärast, sellest hoolimata, siiski]

tuus

tû·zi ‘tulitikkulaatikkoon’ [tikutoosi (illat)]

iness. *tõ·sIH* [tikutoosis]

tuusama

tū·št sa·màst ... tī·ʔ ‘tee, valmistele tuosta samasta’ [tee tollestsamast tee]

tõhv

nominat. *tõhv* [(tamme)tõru]

tõhvâl ‘terho/lla, -n’ [(tamme)tõrul, -tõru (gen)]

tõistkõrd

tõist kõrd ku·i siš sâ ‘toisella, seuraavalla kerralla sitten käyköön miten vain!’ [teinekord mingu kuidas tahes]

tõlgutama

tõ·lgūtama ‘puhumaan, selittämään (?)’ [rääkima, seletama]

< ven. *толковать*, mutta vrt. myös yleisvir. *tõlkima*, *tõlgitsema*

ta·lgūtama = *tõ·lgūtama* alliteratiivisesti, run.

tõmbama

tõ·mbamine mm. ‘tupakanpoltto, tupakointi’ [suitsetamine]

tõmmaš mm. ‘poltti (tupakkaa)’ [tõmbas suitsu]

tõ·mbaš tułi·dsē ku·rà·bi ‘kiroaa kurat-sanalla’ [vannub *kuradi*-sõnaga]

tõotama

ma ... tõo·tsē, tõ·otsē ... ü·l·dä ‘valmistuin sanomaan, olin sanoa’ [olin ütlemas]

tõtõ

tõ·tte ‘tosi, totuus’ nominat. [tõsi, tõde]

tõug

tõ·ù·g a·r·pant ‘kevätilja on korjattu(na)’ [suvivili on ära koristatud]

tä

tä, tã ‘hän’ [tema]

allat. -*llè* [talle]

tã·st ‘hänestä’ jne. [temast], vrt. *ti·mã*

tähäh

tã·hãH ta·rẽH ‘tässä tuvassa, huoneessa, pirtissä’ [selles toas, majas]
(satunn. reduplikat. illatiivipäätte *tãhã* + iness. *-h*)

tänitämä

tã·ññI/tãjã ‘huutaa’ [tänitab, karjub, hädaldab, nutab]

infin. -*itä(m)mã* [tänitama, karjuma, hädaldama, nutma]

tãññibi ‘huusin’ [tänitasin, karjusin, hädaldasin, nutsin]

tänmä

tã·ññ/i, -i? ‘huutaa, parkua’ [karjuda, röökida]

täst

tã·st ks. *tã, tã*

tätä

tã·tã ‘isä (kulta)’ [isa (kallis); taat]

demin. -*kkenè* [isakene, taadikene]

täämbä

tã·mb/ã, -ã? ‘tänaän’ [täna]

tã·mbã/tãeni, -tãè·ni pãvãni ‘tähen päivään saakka’ [tänaseni, tänase päevani]

tüü

tü·kk/ã (-ã?) ‘työn kanssa, työn takia’ [tööga]

tüüdenk

tü·Denk ‘ylioppilas’ < yleisvir. *tudeng* < *student*

tüütämä

tüüt/ä (-äʔ) ‘tehdä työtä, työskennellä’ < yleisvir. *töötada*

ubina-

u·bina- ks. *uṗṗin*

uḥaq

u·ḥäʔ ‘ohjakset’ [ohjad]

uibo

nominat. *uṽBO* [õunapuu]

u·iBOhe ‘omenapuuhun’ [õunapuisse]

uiboaid

u·iBO-a:iDA ‘(omena)puutarhaan’ [õunapuaeda]

nominat. *-a:iD* [-aed]

ull

nominat. *uṽ* ‘hullu; vauva’ [hull; titt]

uṽṽile ‘hullulle, mielipuolelle’ [hullule, poolemeelsele]

u·ṽṽle uinṽtama ‘vauvoja uneen tuudittamaan’ [titasid magama uinutama]

uma

u·mà ‘oma’ [oma]

u·mah ra·ḥvah ‘oman kansansa keskuudessa’ [oma rahva seas]

yks. partit. *u·ṽmà*, esim. *u·ṽmà tṽD* ‘teilleen, pois’ [oma teed]

illat. *uṽma* jne. [omasse]

umanõ

u·mà/tṽiṽ ‘omaisia, sukulaisia’ [omasid, sugulasi]

mon. nominat. *-Dze, -Dsṽʔ* [omad, sugulased]

ummõ

u·m̄m̄e ‘ummikko’ [umbkeelne]

upin

uḗḗin ‘omena’ [õun]

yks. partit. *uḗinatt̄* jne. [õuna]

urbõpäiv

u·r̄b̄e·Bävã ‘palmusunnuntain’ [palmipuudepühal]

nominat. *päviv* [-püha]

uru

urù ks. *u·tt̄e*

ussaid

nominat. *u·ssaid* < *uksi-aita* [hoov, õu], ks. myöskin tekstiä n:o 101.

u·ssaid̄a ‘pihalle’ [hoovile, õuele]

elat. *u·ssaijast* [hoovist]

utikvoonakõnõ

u·tt̄Ik·võnãkk̄eḗ ‘uuhivuona’ [utetall]

utma

u·tt̄eDu u·Dãrak̄keze ‘tyhjäksi imetyt pikku utareet’ [tühjaks imetud udarakesed]

utt

u·tt̄e urù v̄e·r̄i·Dḗḗ ‘uuhien vulvan viereiset (villat)’ run. [ute vulva äärsed (villad)]

uutma

ū·t̄ma ~ ū·tt̄ama (< yleisvir. *ootama*)

infin. *ū·tt̄ã* ‘odottaa’ [oodata]

ūt̄ ‘odotti’ [ootas]

ūt ‘odottaa’ [ootab]

ma oDà ‘odotan’ [ma ootan]

vaaksal

vā·ksali ma·nò ‘(?) rautatieaseman läheisyyteen’ [raudteejaama juurde],

ehkä sittenkin pikemmin puhekompastus pro *vā·ksari* = Vaaksaaren kylä³³

vaal

tu·lę vā·l ‘para (?)’ [kratt]

vaapma

vā·p ku nigu ... ‘näyttää siltä, ikäänkuin...’ (?) [tundub justkui]

vaeldama

vā·eldę ‘vaihdettu’ [vahetatud, muudetud]

vaest

vā·ešt ‘ehkä, kenties’, yleisvir. *vahest*

vaga

nominat. *vā·Gà* ‘hiljainen; vanhurskas’ [vaga; tasane]

vā· ve·rę ‘vanhurskaan veren’ [vaga, õiglase vere]

mon. partit. *vā·kku* [vagasid]

vā·kku hi·ŋgi ‘vanhurskaita sieluja’ [vagasid hingi]

vahtsõnõ

vā·htsę ‘uusi “vastainen”’ [uus, vastne]

³³ J. Mägiste arvab, et tegu oli keelejuhi keelevääratusega. Siiski võib selles seisukohas kahelda, sest kohanimed ei kasutata tavaliselt konstruktsiooniga *külanimi + mano* (*vā·ksari ma·nò*), küll aga on tavaline näiteks konstruktsioon *poodi mano* ‘kauppaan; poodi’. Kui tegemist ei ole vaksaliga, võib arvesse tulla ka perekonnanimi *Vaaksaar. Toim.*

vaidlõma

va·idl̥ema ‘vaatimaan, kaipaamaan’ [taga nõudma; igatsema]
 imperf. *va·s̥ta va·ij̥eligi* run.

vallalõ

va·llal̥e ‘auki, irti; vabaaksi’ [lahti; vabaks]
võõtt̥i ... va·llal̥e ‘päästettiin valjaista (hevoset)’ [päästeti (hobused) rakmeist]
pä·s̥t̥ ho·b̥ež̥e va·llal̥e ‘päästi hevosen valjaista’ [päästis hobuse rakmeist]

vallus

va·lluz ‘valoisa’ [valge, hele]³⁴

vamilja

vami·lja ‘perhe, suku’ [pere]
 < ven. *фамилия* [pere]

vammil

vammil = edell., < Võrumaalta (< saks.)

vanahalv

va·nà ha·lv̥à ‘paholaisen’ [pahareti, kurivaimu],
 nominat. *v.ha·lv̥* ~ *va·nàhalv̥*, -*lv* [kurivaim]

vanõb

va·n̥bas̥ ‘vanhemmaksi; kätilõksi’ [vanemaks; ämmaemandaks]
va·n̥bast̥ i·n̥em̥iz̥est ‘? kätilõksi’ [vanemaks inimeseks, ?
 ämmaemandaks]

vaova

và·ova ‘vajoava (suo)’ [vajuv (soo)]

³⁴ *va·lluz* tähendab ka *ee* ‘valus’, *sm* ‘kipeä’. *Toim.*

vapanaane

va·p̄pà-nāṣèl ‘leskivaimolla’ [lesknaisel]

genit. *-nāṣe* [lesknaise]

nominat. *-nāne* [lesknaine]

vasinõ

nominat. *važinē* [vaskne]

va·žič^osē ‘vaskisen, vaski-’ [vaskse, vase-]

vast

va·st = *va·ešt*

vastategemine

va·stategemize ko·ttal ‘noitumisen torjumista silmällä pitäen, n. torjunnan varalta, n. torjunnan suhteen’ [nõidumisest hoidumist silmas pidades]

vatsk

va·zā^o ‘ohukaiset, pannukakut’ [pannkoogid]³⁵

mon. partit. *va·tsku* [pannkooke]

va·dsā ī·st ‘ohukaisen, pannukakun sijasta’ [pannkoogi eest]

< ven. *бампыука* [kohupiimasai, korp]

vatõr

va·ttõr ‘kummi’ [vader]

veere

mī·vērè ‘meidän kulmakunnan, seudun, “vieren”’ [meie kandi]

vē·re·bōlē mm. ‘rantaan päin’ [ranna poole]

ülè šjō vērè ‘paras koko tällä paikkakunnalla, näillä seuduin’ [selle maanurga parim], vrt. *vīr*.

³⁵ Selle sõna tavalisem tähendus on ee ‘karask, sepik’, sm ‘(karkeista vehnäjuhoista valmistettu) hiivaleipä’. *Toim.*

veitsipääle

ve·ì̯si_pā̀lè ‘vähitellen’ [vähehaaval]

velō

ve·l̥lō ‘rakas veli, veikkonen’ [armas veli, vennas]

verrev

nominat. *veṛṛèv* [punane]

ve·rèvì̯t̥ ‘punaisia’ [punaseid]

vert

ve·r̥t̥, *vert* ‘kylän yhteismaaomaisuuden osuusyksikön neljännes’
[neljandik küla ühismaast]

ve·r̥dì̯ ì̯st̥ ‘maanneljänneksestä’ [veerandi eest]

< ? ven. *четверть* ‘neljännes’ [neljandik]

verätelemä

ve·r̥äṭṭeṭe ‘(me) vierettelemme, laskettelemme (lauluja)’ [veeretame
(laulu)]

videlemä

infin. *veḷdäṭ̥* [vedeleda]

vi·dèli ‘veteli, laahasi, laahusti’ [vedeles, lohises]

vidämä

infin. *viḍämä* ‘vetämään, laahaamaan’ [vedama, lohistama]

viṭṭäṭ̥ ‘vetää’ [vedada]

vi·dì̯_ḡñne ‘veti, laahasi vaan’ [vedas, lohistas aga]

vi·ḍì̯_jà·l̥gu ~ *vi·ḍì̯* ‘laahasi jalkoja(an)’ [lohistas jalgu]

vihastama

mi·ñnu vihàstazē? joko ‘vihaavat minua’ tai ‘ovat pahoillaan, vihoissaan minulle’ [kas ‘vihkavad mind’ või ‘on minu peale pahased’]

vihtma

infin. *vi·h̄tma* [vihtuma]

vi·huk̄ka ‘kylvettele myöskin vastalla’ [vihu ka]

vi·h̄t ‘kylvetti vastalla’ [vihtus]

viimä

si·s lä·ññü tūgi vē:nü ‘silloin, niin olisi tuokin mennyt ja vienyt’ [siis oleks seegi läinud ja viinud]

viir

nominat. *vi̇r* ‘vieri’ [veer]

vi̇rpe maD ‘sivuun, “viereen maata”’ (?) [maa veerele]

viirdüma

vē·rūš ‘onnistuu, luonnistuu, on menestystä, menestyy, “vierii”’ [õnnestub, laabub, läheb korda, “veereb”]

vē·rūšl ‘saapuisivat, “vierisivät” perille’ [saabusid, “veeresid” kohale]

Vilnä

lä·bi vi·lñä ‘Vilniuksen kautta’ [Vilniuse kaudu]

< ven. *Вильно*

viländ

vi·l̄änd = *vi·ñälD*

vindläne

vi·ñdlä/zeš ‘venäläiseksi’ [venelaseks], nominat. *-ne* [venelane]

vinne

vi·ñṅè ‘Venäjän, venäläinen’ [vene, venelane]

vinäld

vi·nṅäld ‘riittävästi, tarpeeksi; riittää (jo)’ [piisavalt, küllalt; aitab (juba)]

< *vilṅäld* < *viljalta*

Viro

vi·ròlḡ ‘Vironkylään’ [Viroküllä]

virotama

vi·ro/ṛ ko·Dō ‘ajoi kiiruman kautta, kovaa vauhtia kotiin’ [sõitis suure kiiruga koju]

infin. *-ṛta(m)ma* [kiiruga minema]

viskama

infin. *viška(m)ma* [viskama]

vi·šši ‘heitin, viskasin’ (< *visksi*) [viskasin]

Visto

vi·št’ò vasikan ja lehmän kutsumainterj. ja hyväilynimitys [(vasika ja lehma kutsumishüüd ja meelitusnimi)]

vitsaraagas

viṣa rā·gastḡgaḡl’ ‘vitsavarpusillakin’ ~ *vi·ṣàràgastḡga*

[vitsaraagudega]

mon. partit. *vitsaraksit* [vitsaraagusid]

voiskinatšalnik

vo·išk’i naṣša·lṅiiga manò ‘sotilaspiiripäällikön luo’ [sõjaväeülemuse juurde]

nominat. v. *naṣša·lṅiik* < ven. *воинский начальник* [sõjaväeülemus]

vot

voṭ ‘kas’ < ven. *вом* [vaat, näe]

vuun

vũ·n ‘vuona, karitsa’ [tall]

vuur

ko·lʷ vũ·ri ‘kolme kertaa’ [kolm korda]

(*ü·ttè*) *võ·ri* ‘(yhden) kerran’ [ühe korra]

ko·lmà·da võ·ri·ga ‘kolmannella kerralla’ [kolmanda korraga]

vuusnik

vũ·z̄ni/kkAH ‘lannanvetäjänä, -ajajana, -kuskina’ [sõnnikuvedajaks, voorimeheks]

nominat. *-k̄* [-vedaja]

< ? ven. *возник* [kutsar, voorimees, küüdimees]

vuute

vũ·tte ‘vuode’ [voodi]

võid

nominat. *võ·ì·D* (< **voito*) [või]

genit. *võ·ij̄u* ‘voin’ [või]

võ·ì·DU, võ·idu ‘voita’ [võid]

võisi

pũ·võ·ism̄e·ga ‘puunõljyllä’ [puuõliga]

nominat. *-võ·is̄i*

[vt *puuvõisi*]

võlsma

infin. *võ·l̄s̄ma, võ·l̄s̄īʷ* [valetama, valetada]

võ·l̄s̄s̄e ‘valehteli’ [valetas]

võ·l̄s̄i ‘valehtele (vain)’ [valeta (aina)]

võlss

võ·lš ‘valhe; väärä’ [vale, väär]

võrgutama

võ·rgùD/a (-ã?) ‘virkistä, liikuta (jäseniä)’ [erguta, virguta (liikmeid)]

võrkxa

võ·rkxap ‘reippaampi, virkeämpi’ [ergem, virgem, reipam]

võtma

infin. *võtma* jne. [võtma]

võ·ttàmi ‘ottakaamme’ [võtkem]³⁶

ma võttà ‘otan’ [ma võtan]

võ·tt' gñne ÿ·st ‘johti vaan, aloitti vaan (rukouksen), “otti edestä”’

[võttis aga eest]

võ·Dẽt'i ‘otettiin’ [võeti] ~ *võõtt'i ... üleş* ‘aukaistiin’ [tehti lahti]

võ·Dẽt ‘otettu’ [võetud]

vä·ü võ·õt ‘(olen) otettu (koti)vävyksi’ [(olen) väimeheks võetud]

väele

pu·l väele ‘puolittain väkisin’ [poolvägisi]

väits

väi·^dze o·tsast ‘veitsen (terän) päästä’ [noa otsast]

väreht

vä·rẽht'i manò ‘veräjän, portin luo’ [värava juurde]

nominat. (mon.) *vä·rã?* [värav]

värmmä

ä·rã vä·rmiittü ‘(valmiiksi) värjätty, maalattu’, yleisvir. *värvitud*

³⁶ *võ·ttàmi* tähendab ka ee ‘võtame’, sm ‘otamme’. *Toim.*

vä·rm̃iḍü ‘maalatud’ [värvitud]

ma· vä·rm̃i ‘minä maalaan, värjään’ [ma maalin, värvin]

vüürätt

vü·/rätt̃iga ‘vyõhuivilla’ [vööratiga]

nominat. *-rät̃* [vöörätt]

õdak

õ·Daḱ, *-G* ‘ilta, ehtoo’ [õhtu]

õ·dagu ‘iltana, illalla’ [õhtul]

tõ·zē õ·DàGU ‘toisena, seuraavana iltana’ [teisel, järgmisel õhtul]

partit. *õ·DAGU/t̃* [õhtut]

adess. *-l* jne. [õhtul]

õhvinõ

õhvinē ‘jouhinen’ [jõhvist]

õigus

õ·igut ‘oikeutta’ [õigust]

õka

õ·kkà ‘eihän, eipä’ [ega], vrt. kirjavir. *ega*

õ·kk_a·ks ‘eipähän’ [ega ikka]

õkka

õ·kka ‘aina’ [ikka], luultavasti yleisvir. *ikka* sanan mukaan

[arvatavasti eesti üldkeeles *ikka* sõna järgi]

õks

õks, *õkst* ‘-pä, -hän’, *õks* jne, ks. *ik̃s* [ikka]

õkva(lt)

õkva, *-lt̃* ‘suoraan, suorastaan, kokonaan’ [otse, lausa, koguni]

õnn

i·ñ̄ ‘onni’ [õnn]

õnnahtuma

õ·ñnahtu ‘sattui (onneksi?)’ [läks õnneks, õnnestus]

õnõ

ene, enne, ene ‘vain, ainoastaan, yksinomaan, sittenkin, tuskin; -pa, -pä’ [ikka, ainult, siiski]

õtak

õ·ttak = *õdak*

ägil

ägil ‘äes’ [äke]

ärq, är, ärä

är[?], är̄, ärä, ärä jne. ks. *ar[?], ar̄* jne.

ülä

ülä ‘ylkä, sulhanen’ run. [peigmees]

partit. *üllä* [peigmeest]

elat. *üläst* [peigmehest]

ümbre

ü·mBre ja tsõ·õri ‘yltympäri, kaikin puolin’ [ümberringi, igal pool]

lä·t pä·ü·mBre ‘pää pyörtyy’ [pea käib ringi]

üsk

vȭt ü·skä ‘otti syliin (“syleen”)’ [võttis sülle]

ü·zäh ‘sylissä’ [süles]

ütesugumanõ

ü·ṭte su·gùmaṇe ks. *su·gùmaṇe*

ütine

ü·ṭṭine ‘yhteinen’ [ühine]

ütlemä

üḷD/ä (-äʔ) ‘sanoa’ [öelda]

üḷDäṣ, -äṣ ‘sanotaan’ [öeldakse]

ü·ḷGU·i ‘älä sano’ [ära ütle]

ü·ḷtṭi ‘sanottiin; nimitettiin’ [öeldi; nimetati]

oḷ' ülṇüʔ ‘oli sanonut’ [oli öelnud]

üts

üṭṣ ‘yksi’ [üks]

ü·ṭṣile ‘eräille, “yksille”’ (puhe on Akadeemilisen Emakeele Seltsin stipendiaatista E. Kirssistä) [ühtedele (jutt on Akadeemilise Emakeele Seltsi stipendiaadist E. Kirsist)]

ütte

sa·ịgi ü·ṭte ‘pääsi(vät)kin yhteen’ [saidki kokku]

Lühendeid ja sõnaseletusi

allat.	<i>allatiivi; alaleütlev</i>
arvoituksessa	<i>mõistatuses</i>
demin.	<i>deminutiivi; vähendussõna</i>
edell.	<i>edellinen; eelmine</i>
ee	<i>eesti keel; viron kieli</i>
elat.	<i>elatiivi; seestütlev</i>
epäsetuk.	<i>epäsetukieline; mitte setu keele pärane</i>
esim.	<i>esimerkiksi; näiteks</i>
ibid.	<i>ibidem; samassa; sealsamas</i>
id.	<i>idem; sama; seesama</i>
imperatiivissa	<i>käskivas kõneviisis</i>
iness.	<i>inessiivi; seestütlev</i>
infin.	<i>infinitiivi; tegevusnimi</i>
interj.	<i>interjektio; hüüdsõna</i>
jne.	<i>ja niin edelleen; ja nii edasi</i>
kenties	<i>võib-olla, ehk</i>
ks.	<i>katso; vaata</i>
mh	<i>muuhulgas; muun muassa</i>
mitm	<i>mitmus; monikko</i>
mm.	<i>muun muassa; muuhulgas</i>
mon.	<i>monikko; mitmus</i>
murt.	<i>murteessa, murteissa; murdes, murretes</i>
myös	<i>ka</i>
nim.	<i>nimittäin; nimelt</i>
nominat.	<i>nominatiivi; nimetav</i>
painottomana	<i>rõhuta</i>
partit.	<i>partitiivi; osastav</i>
piltl.	<i>piltlikult; kuvaannolisesti</i>
pl.	<i>pluurali; mitmus</i>
po.	<i>pitää olla; peab olema</i>
prees.	<i>preesens; olevik</i>
pro	<i>eest, asemel; asemesta, sijasta</i>

reduplikat.	<i>reduplikatiivinen; korduv</i>
resp.	<i>respective; vastavalt asjaoludele või olukordadele</i>
run.	<i>runollisesti; luuleliselt</i>
saks.	<i>saksan kielestä; saksa keelest</i>
satunn.	<i>satunnaisesti; juhuslikult</i>
setuk.	<i>setun kieli; setu keel</i>
seur.	<i>seuraava; järgmine</i>
sg	<i>ainsus; singulari</i>
sm	<i>suomi, soome keel</i>
t.	<i>tai; või</i>
tavall.	<i>tavallisesti; tavaliselt</i>
toim.	<i>toimetaja märkus; toimittajan huomautus</i>
ven.	<i>venäjän kieli; vene keel</i>
vms	<i>või muu selline; ynnä muuta sellaista</i>
virt.	<i>vertaa; võrdle</i>
vt	<i>vaata; katso</i>
vulg.	<i>vulgääri; vulgaarne</i>
yks.	<i>yksikkö; ainsus</i>
yleisvir.	<i>yleisviron kielessä; eesti üldkeeles</i>
ym.	<i>ynnä muuta; ja muud</i>

Võro Instituudi toimõnduisist ommaq varramba ilmunu:

Nr 1 Õdagumeresoomõ lõunapiir.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Jüvä Sullõv. Võro, 1997.

Nr 2 Ku kavvas Setomaalõ seto rahvast jakkus.

Toimõndanuq Külli Eichenbaum. Võro, 1998.

Nr 3 Lõunaeeesti keelest ja kiräkeelest.

Toimõndanuq Nele Reimann ja Tõnu Tender. Võro, 1998.

Nr 4 Õdagumeresoomõ väikuq keeleq.

Toimõndanuq Jüvä Sullõv ja Karl Pajusalu. Võro, 1998.

Nr 5 Tiidüs ja tõdõ. Märgütüisi.

Toimõndanuq Enn Kasak ja Jaan Kangilaski. Võro, 1998.

Nr 6 Õdagumeresoomõ veeremaaq.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Tõnu Tender. Võro, 1999.

Nr 7 Võro kirändüse luumine.

Toimõndanuq Kauksi Ülle ja Nele Reimann. Võro, 2000.

Nr 8 A kiilt rahvas kynõlõs.

Toimõndanuq Kadri Koreinik ja Jan Rahman. Võro, 2000.

Nr 9 Tiijuhť ABC kiräoppusõ manoaq.

Autor Nele Reimann. Võro, 2000.

Nr 10 Õdagumeresoomõ piirisüämeq.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Jüvä Sullõv. Võro, 2000.

Nr 11 Õdagumeresoomõ ütistuseq.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Jan Rahman. Võro, 2001.

Nr 12 Võro-eesti synaraamat.

Kokko pandnuq Jüvä Sullõv. Tarto-Võro, 2002.

Nr 13 Võromaa kotussõnimmist.

Autoriõq Mariko Faster ja Evar Saar, toimõndanuq Peeter Päll. Võro, 2002.

Nr 14 Väikeisi kiili kokkoputmisõq.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Jan Rahman. Võro, 2002.

Nr 15 Õdagumeresoomõ hummogupiir.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Jan Rahman. Võro, 2003.

Nr 16 Kiil ja hindätiidmine.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Jan Rahman. Võro, 2004.

Nr 17 Piirikultuuriõq ja -keeleeq.

Toimõndanuq Karl Pajusalu ja Jan Rahman. Võro, 2005.

Nr 18 Mitmõkeelisüs ja keelevaihtus õdagumeresoomõ maiõ pääl.

Toimõndanuq Helen Koks ja Jan Rahman. Võro, 2006.